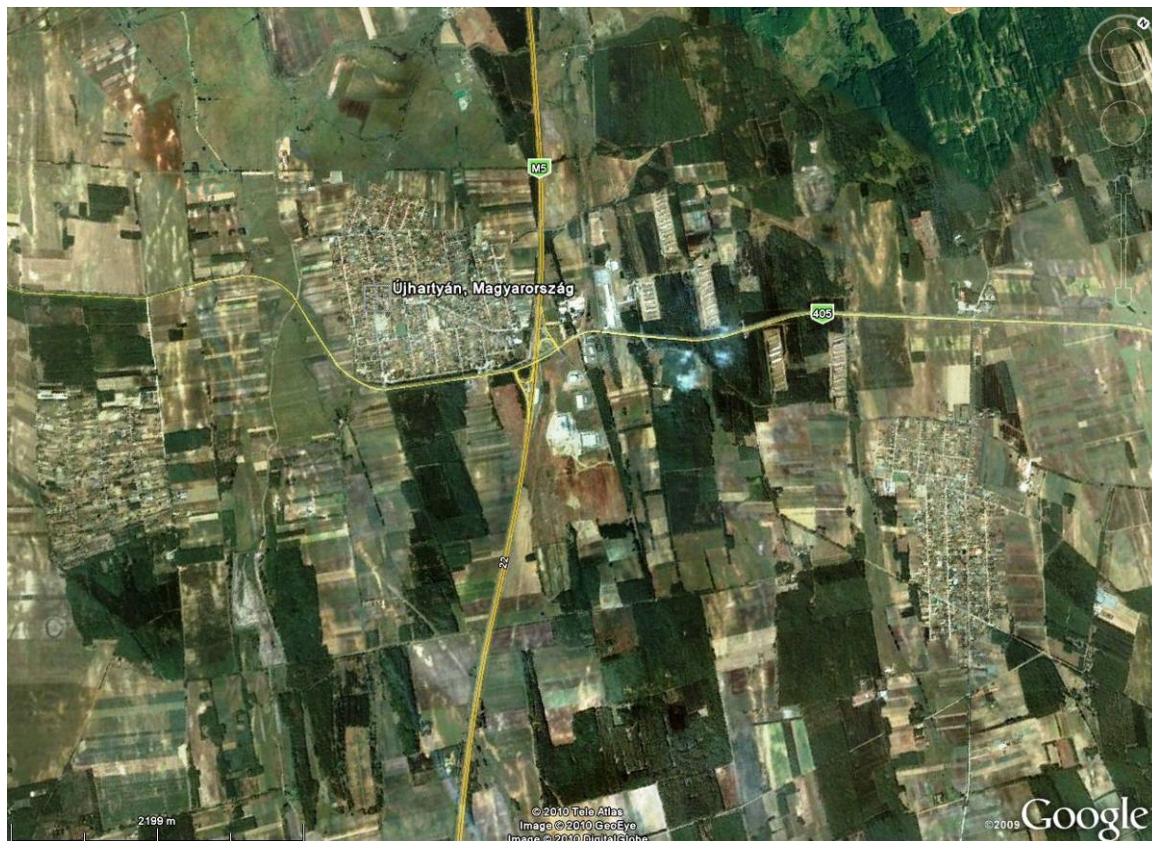

UJHARTYÁN TKP 2011-2016.

UJHARTYÁN KÖZSÉG TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

TERVEZET
BELSŐ EGYEZTETÉSI ANYAG

2011. május hó

Készítették:
UJHARTYÁN KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERI HIVATALA
/2367 Újhartyán, Fő u. 21./

PESTTERV

/ISO 9001:2000 MSZT 503/0818(1)-730(1)
1085 Budapest, Kőfaragó utca 9./

ÚJHARTYÁN TKP 2011-2016. – TERVEZET!

A projekt tervezői nyilvántartási száma: 5-10-618

A projekt önkormányzati azonosítási száma: .../2011.

TÉMAFELELŐSÖK:

- a Kivitelező Újhartyán Önkormányzat Polgármesteri Hivatala részéről:
Göndörné Frajka Gabriella, jegyző
- a Szakértő Pestterv Kft részéről: Burányi Endre, ügyvezető, projekt
menedzser; Schuchmann Péter, ügyvezető igazgató

Újhartyán, 2011. május hó

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	- 4 -
1.1. A PROGRAM TÁRGYA ÉS KÉSZÍTÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI	- 4 -
1.2. A TKP ÉS A TKP TARTALOM JOGI ALAPJAI, AZ ÖNKORMÁNYZATOK KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATAI	- 4 -
1.3. A TKP TERVEZETT TARTALMA, ELŐZETES TEMATIKÁJA	- 6 -
1.4. A TKP FELÉPÍTÉSE	- 9 -
2. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT HELYI JELLEMZŐI - HELYZETELEMZÉS	- 10 -
2.1. A TKP KÉSZÍTÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA ÉS ÉRTÉKELÉSE	- 10 -
211. Határozati előzmények	- 10 -
212. Rendeleti előzmények	- 11 -
213. Egyéb előzmények	- 12 -
2.2. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT HELYI JELLEMZŐI – ÁTTEKINTŐ HELYZETELEMZÉS	- 14 -
2.3. A KÖRNYEZETVÉDELMI ALAPOK ALAPELVEK ÉS CÉLKITŰZÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA AZ ELŐZMÉNYEK KIÉRTÉKELÉSE ALAPJÁN	- 18 -
3. KÖRNYEZETI HATÁSOK, A KÖRNYEZETI ELEMÉK ÁLLAPOTA, A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT JAVÍTÁSÁNAK KONKRÉT HELYI CÉLJAI, FELADATAI ÉS JAVASLATAI	- 21 -
3.1. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET VÉDELME, TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS	- 21 -
3.2. CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS	- 25 -
3.3. VÍZELLÁTÁS, KOMMUNÁLIS SZENNYVÍZGYŰJTÉS, -ELVEZETÉS ÉS KEZELÉS	- 28 -
3.4. KOMMUNÁLIS HULLADÉKKEZELÉS	- 31 -
3.5. LÉGSZENNYEZÉS, ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM	- 35 -
3.6. HELYI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS	- 41 -
3.7. ENERGIAELLÁTÁS	- 44 -
3.8. HAVÁRIA, RENDKÍVÜLI KÖRNYEZETVESZÉLYEZTETÉS ELHÁRÍTÁSA ÉS A KÖRNYEZETKÁROSODÁS CSÖKKENTÉSE	- 46 -
4. A TKP MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI	- 48 -
5. ÖSSZEFOGLALÁS	- 49 -
A TKP FÜGGELÉKEI:	- 58 -
1. sz. függelék:	- 59 -
2. sz. függelék:	- 59 -
3. sz. függelék:	- 59 -
4. sz. függelék:	- 60 -
5. sz. függelék:	- 61 -

1. BEVEZETŐ

1.1. A PROGRAM TÁRGYA ÉS KÉSZÍTÉSÉNEK ELŐZMÉNYEI

Újhartyán Község Települési Környezetvédelmi Programjának (továbbiakban: TKP) elkészítését 2010. júniusában határozta el a Községi Önkormányzat. A TKP kidolgozásban való szakmai közreműködésre felkérte a településrendezési tervet készítő Pestterv – Pest megyei Terület- Település- Környezet Tervező és Tanácsadó – Kft-t. A tervezői ajánlat alapján létrejött szerződés rögzítette, hogy a TKP a település nagyságrendjének és (környezeti) helyzetének megfelelő lehető legegyszerűbb tematikával és stratégiai jelleggel készül, a 2011 – 2016. közti időszakra. Ennek megfelelően a dokumentum munkacíme:

Újhartyán TKP 2011-16.

A község az eddigiekben nem rendelkezett környezetvédelmi programmal, koncepcióval, ezért előzményként kapcsolódó helyi környezeti témájú dokumentumok vehetők figyelembe (a rendelkezésre álló országos –NKP- és megyei programok mellett):

- közvetlen szakági előzményként: a község helyi környezetvédelmi rendelete
- közvetett előzményként: a község településrendezési terve, továbbá az egyéb felkutatható forrásanyagok (statisztikai adatok, tanulmányok, stb.).

1.2. A TKP ÉS A TKP TARTALOM JOGI ALAPJAI, AZ ÖNKORMÁNYZATOK KÖRNYEZETVÉDELMI FELADATAI

A Települési Környezetvédelmi Program /TKP/ készítését a környezet védelmének általános szabályairól szóló, **1995. évi LIII. Törvény** /továbbiakban: Kvt/ írja elő, ennek alapján a TKP érvényessége 6-évre szól. Jelenleg, tekintettel a 2010. évi előkészítésre és szerződéskötésre a TKP 2011 – 2016. közti időszakra való megfogalmazása célszerű.

A Kvt külön fejezetben¹ foglalja össze a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait. Ezek között:

- a 46.§.(1) b) pontjában írja elő a települési környezetvédelmi program kidolgozását, az f) pont a fejlesztések során is előírja a környezetvédelmi szempontok érvényesítését;
- a 46.§.(1) a) és c) pontjában, általánosságban rögzíti a környezetvédelmi célú helyi önkormányzati rendeletek alkotását és a hatósági tevékenységet, továbbá hasonló jogszabály-alkotó és hatósági/ellenőrző funkciót deklarál a 37.§ is, az állam és az önkormányzatok számára egyaránt;
- a 46.§. (1) d) pontja együttműködést ír elő más hatóságokkal és társadalmi szervezetekkel;

¹ a hatályos Kvt IV. Fejezete határozza meg a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatait. A 46-48. szakaszok rendelkeznek a TKP tartalmi követelményeiről. Itt megjegyzendő, hogy, a tartalmi követelmények alacsonyabb rendű jogszabályban való részletes szabályozása ezidáig nem történt meg, továbbá, hogy a Kvt módosítása jelenleg van folyamatban és feltehetően ez a fejezete is változik. Az ajánlatban írt tematika a hatályos jogi szabályozáson alapul, de figyelembe veszi a valószínű változtatásokat is, tekintettel arra, hogy a munka lezárásának időszakában esetleg már ezek, az integrált környezeti szemléletet tükröző előírások válnak hatályossá.

- a 46.§ (1) e) pontja a környezet állapotának figyelemmel kísérését írja elő.

Idézve a Ktv 46.§ (1) szerint: a „települési önkormányzat a környezet védelme érdekében:

- a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat;
- b) a Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselőtestülete (közgyűlése) hagy jóvá;
- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;
- d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel,
- e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot;
- f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezet állapot javítását.”

A felsorolásból jól látható, hogy a települési önkormányzatok feladatai között a környezetvédelmi törvény **kiemelt helyen fogalmazza meg a települési környezetvédelmi program készítését**. Ezt a környezetvédelmi törvény 46.§ (1) b) pontja szerint a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban kell kidolgozni.

Jelenleg a Ktv alábbi tematikai előírásai érvényesítendők a TKP készítése során:

„**47. § (1) A 46. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott települési környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell, különösen:**

- a) a települési környezet tisztasága,
- b) a csapadékvíz-elvezetés,
- c) a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
- d) kommunális hulladékkezelés,
- e) a légszennyezés, a zaj és rezgés elleni védelem, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervek,
- f) a helyi közlekedésszervezés,
- g) az ivóvízellátás,
- h) az energiagazdálkodás,
- i) a zöldterület-gazdálkodás,
- j) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének, településre vonatkozó feladatait és előírásait.

(2) A települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, figyelemmel kíséri az azokban foglalt feladatok megoldását, és a programot szükség szerint - de legalább kétfévente - felülvizsgálja.

(3) A jóváhagyott környezetvédelmi programban meghatározott feladatokat a település rendezési terveinek jóváhagyása során, illetve az önkormányzat által hozott más határozat meghozatalával - szükség esetén önkormányzati rendelet megalkotásával - kell végrehajtani. ...”

A TKP célja a Kvt alapján az, hogy elsősorban hogy a fejlesztési feladatok megfogalmazása és megoldása során érvényesítse a környezetvédelem követelményeit, elősegítse a környezeti állapot javítását / Kvt 46.§(1) f) /. Ennek érdekében a TKP készítése során javasoljuk figyelembe venni az integrált környezeti szemléletet tükröző kapcsolódó jogszabályok és útmutatók² tartalmi követelményeit is.

1.3. A TKP TERVEZETT TARTALMA, ELŐZETES TEMATIKÁJA

A TKP előkészítése során az alábbi tematika került elfogadásra, azzal, hogy az általánosságban, előzetes jelleggel meghatározott témakörök értelemszerűen a kidolgozás során pontosíthatók, illetve a hangsúlyokat, a kidolgozás mélységét a programkészítés során megismert helyi adottságok határozzák meg.

(Az előzetes tematika még alternatívaként utalt a „részletes” –helyi adatfelvételen, környezeti méréseken alapuló- TKP készítés lehetőségére is, azonban ennek kidolgozására nem merült fel megbízói igény. Ezek utalásai a lábjegyzetben találhatók.)

ELŐZETES TEMATIKA

131) A TKP készítésnek indoklása, célmeghatározás

- A jelenlegi környezeti állapot bemutatása: egyszerűsített problémafeltárás, helyzetelemzés
- A TKP készítés céljának meghatározása, a fenti helyzetelemzés alapján
- A TKP készítés eszközrendszerének ismertetése: a program lehetőségei és korlátai
- A TKP készítés indoklása, a prioritások előzetes megállapítása

132) Előzményfeltárás és értékelés

- A program szempontjából releváns környezetvédelmi dokumentumok /vizsgálatok, elemzések, tanulmányok, adatbázisok, határozatok, rendeletek/ elemzése és értékelése
- A program szempontjából releváns településfejlesztési és -rendezési dokumentumok környezeti szempontú elemzése és értékelése
- A hasznosítható környezetvédelmi programelemek összefoglalása

133) A települési környezeti állapot jellemzői³

- a Kvt 47.§ (1) tematikája alapján:

a környezeti elemek állapotának bemutatása és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelés, az alábbi témakörökben:

- A települési környezet tisztasága, a zöldfelület-gazdálkodás, a kommunális hulladékkezelés helyzete
- Vízhíztóségi helyzet, a vízbázis-védelem, az ivóvízellátás, a csapadékvíz-elvezetés, felszíni vízrendezés helyzete
- a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás helyzete
- a légszennyezés, a zaj és rezgés elleni védelem, a stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készíttendő intézkedési tervek témajavaslat
- a helyi közlekedésszervezés környezeti jellemzői
- a települési energiagazdálkodás jellemzői

² Pl.: a más eljárásra vonatkozó 2/2005.(I.11.) Korm. Rend. a környezeti vizsgálatok tartalmi követelményeiről, Útmutató a TKP készítéséhez (ÖKO Rt 1998.), stb.

³ Részletes TKP esetén helyszíni vizsgálatok, komplex környezeti állapotfelvétel alapján, egyszerűsített TKP esetén meglévő adatok másodelemzésével

- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének a településre vonatkozó feladatai és előírásai
- főbb ökológiai állapot jellemzők, általános, összefoglaló állapot bemutatás.

- továbbá:

- a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata
 - o a területhasználattal,
 - o a természet- és tájvédelemmel, az épített környezet védelmével,
 - o valamint összefoglaló jelleggel az egyéb környezeti elem-együttesekkel összefüggésben.

134) Az elérni kívánt célállapot, a várhatóan fellépő hatótényezők, a potenciális hatásfolyamatok, hatásterületek feltérképezése és a javaslatok megalapozása

A tervezett települési tevékenységek jellemzői alapján megállapíthatók a tevékenységek hatótényezői (a tevékenység olyan önálló részei, amelyekből a környezeti elemek vagy rendszerek állapotváltozása levezethető, azaz a hatások okai), és feltérképezhetők az ezekből elinduló hatásfolyamatok.

Ezekből kindulva lehet bemutatni a várható hatásfolyamatokat a végső hatásviselőig (melyek általában a élőközösségek, a települési környezet és maga a lakosság.)

Ezek érdekében meg kell határozni:

- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

135) A várhatóan fellépő környezeti hatások előzetes becslése, jelentőségének megítélése

Az előző három fejezet elkészítése után, a hatásfolyamatok típusa és a közvetlenül érintett környezeti elemek hatásközvetítő képessége és korábbi hasonló témákban készült tanulmányok tapasztalatai alapján sor kerülhet az elvi hatásterületek lehatárolására. Ezek a hatások típusai szerint kiterjedhetnek a település egészére, egy részére vagy akár a település határain túli területekre is /utóbbiak esetében be kell érni a feltételezhető területi lehatárolással, a vizsgálati korlátok miatt/.

A hatásbecslés során az érintettség függvényében különböző mélységben kell kitérni a következő környezeti elemek és rendszerek leírására⁴:

- Levegő (a településüzemelés és fejlesztés során várható terhelések)
- Föld, talaj (keletkező hulladékok kezelése, talajvédelem, stb.)
- Víz (jelenlegi szennyezettség, várható terhelések, vízgazdálkodás)
- Élővilág (természeti elemek, rendszerek, védett és védendő objektumok)
- Művi elemek - települési környezet (az új művi elemek, illetve az új funkciók megjelenésének következményei; a fejlesztés, építés és működés – beleértve a forgalmat – terhelő hatásai)

⁴ „Részletes” TKP esetén számszerűsített mutatókkal, számított vagy legalább becsült értékekkel, egyszerűsített TKP esetén a tendenciák megjelölésével

- Táj (táji adottságok, vizuális megjelenés, a tájpotenciál várható változása) a tájszerkezet alakulása és a tájhasználati módok változása, a tájvédelmi követelményeket szem előtt tartó tájrendezési teendők elvi megoldási javaslata részét képezik a programnak.

136) A kedvezőtlen környezeti hatások csökkentését támogató javaslatok

A fenti elemzések és hatásbecslések alapján megállapíthatók a meglevő és potenciálisan kialakuló kedvezőtlen környezeti hatások.

A TKP lényege hogy megfogalmazza és összefoglalja azokat a kedvezőtlen környezeti hatások csökkentését, a környezet védelmét, továbbá pozitív fejlesztését szolgáló javaslatokat, amelyek a települési környezet minőségének javítását szolgálják, alapot adva az ezt szolgáló környezeti projektek kidolgozásához.

Ezek javaslatai:

- Továbbtervezési projektlista összeállítása – a részletesebben kidolgozandó környezetvédelmi feladatok sorrendiségének javaslatával
- A programjavaslatok téma és ütemezés szerinti összefoglalása.

137) Jelen program részét képező mérések, felmérések

A TKP elkészítéséhez nem szükséges feltétlenül mérési/felmérési műveletek elvégzése, amennyiben a települési – környezeti adatbázisok minden területen rendelkezésre állnak. A program alapvetően a meglevő adatsorok és információbázis elemzése és másodelemzése révén állítható össze.⁵

A mérések és felmérések igénye a programot követő projekt fázis feladatkörébe utalható /pl. a település környezet javítása érdekében elvégzendő mérési és monitoring tevékenységek meghatározásával/.

Jelen ajánlat ezért nem határoz meg ilyen munkarészeket. Megjegyzendő továbbá, hogy ezek költsége jelentősen megrálgítja adott esetben meg is haladhatja a programkészítés normál költségeit.

Amennyiben a Megbízónak ilyen – részletes TKP elkészítésére vonatkozó - igényei vannak, jelen ajánlat –a mérésekre vonatkozó ajánlatok beszerzését követően- kiegészíthető.

138) Egyeztetési folyamat, a megvalósítás ütemezése és eszközei, - összegzés

A TKP fent vázolt tartalma elsődlegesen tervezői – szakértői javaslatként kerül megfogalmazásra, a Megbízóval való szoros együttműködésben és célorientált adatszolgáltatása alapján.

A TKP-nak nincs előírt közigazgatási egyeztetési kötelezettsége és gyakorlata, azonban lényegéhez tartozik a helyi önkormányzati, hivatali és társadalmi egyeztetési folyamat, amelynek során a tervezet eljut a testületi elfogadás stádiumáig.

Az egyeztetési folyamat főbb összetevői:

- polgármesteri hivatali véleményezés és visszacsatolás
- önkormányzati bizottsági és testületi véleményezés, értékelés
- az érintett nyilvánosság tájékoztatása és véleményének kikérése
- közzététel és széleskörű lakossági észrevételek beszerzése
- környezet- és természetvédelmi szakmai szervezetek véleményének beszerzése
- képviselőtestületi előterjesztés és elfogadás
- javaslat a települési környezetvédelmi rendelet módosítására.

⁵ Részletes – helyszíni méréseken, kutatáson alapuló - TKP esetén a hiányzó adatsorok pótolhatók, települési környezeti adatbázis és monitoring rendszer állítható fel.

A fenti folyamat **ütemezésére** javasoljuk az alábbi programkészítési fázisok kidolgozását illetve lefolytatását:

1. a TKP készítési szándék közzététele és előzetes adatbeszerzése
2. az első egyeztetésre szánt TKP tervezet kidolgozása és egyeztetésre bocsátása, közzététele és bizottsági megtárgyalása
3. a TKP tervezet átdolgozása a bizottsági, lakossági és szakmai egyeztetési észrevételek önkormányzati értékelése alapján
4. a TKP előterjesztési dokumentáció összeállítása
5. a TKP elfogadása és az elfogadott anyag dokumentálása
6. a TKP közzététele.

A fenti egyeztetéseket az Önkormányzat folytatja le, a szakértők a különböző egyeztetési fórumokon felvett jegyzőkönyvek, emlékeztetők illetve határozatok alapján korrigálják a tervezetet, 2 fázisban, a fenti ütemezésnek megfelelően

A megvalósítás eszközeinek (tervezési, jogi, intézményi, stb.) és további konkrét lépéseinek (akcióterületek, projektlista, környezeti információs rendszer, monitoring, stb.) összefoglaló ismertetése.

A TKP **összefoglalása**: rövid szöveges összegzés.

1.4. A TKP FELÉPÍTÉSE

A TKP a fenti tartalmi követelményeknek megfelelően, de az előzetes tematika ütemezési szakaszolás szerinti, elméleti jellegű csoportosításától eltérő szerkezetben, az integrált környezeti szemléletnek inkább megfelelő gyakorlatiasabb struktúrában készült.

Ennek lényege, hogy a program legérdekesebb, középső része a környezeti elemek és hatások szerinti bontásban, logikusan egymásra épülő szerkezetben tartalmazza a vizsgálati – koncepcionális – megoldási megállapításokat. E hármas egység a más programok készítésénél is már jól bevált alábbi alfejezeteket foglalja magában, 1-1 tematikus fejezeten belül:

- **Helyzetértékelés** (vizsgálati eredmények, alapadatok)
- **Célállapot meghatározás**
- **Megoldási** (fejlesztési, védelmi) **javaslatok**

Az egyes szakági fejezetek a Kvt-ben is meghatározott témaköröket foglalják magukban, a Kvt 47.§ (1) a) – j) pontjainak megfelelő sorrendben.

E szakági fejezetek jelen tematikus bevezető és az ezt követő áttekintő helyzetelemző - értékelő fejezet után mutatják be a települési környezet állapotjellemzőit és az ezek javítására tett javaslatokat. E javaslatok alapvetően stratégiai típusúak, a TKP jellegének megfelelően, de operatív elemeket is tartalmazhatnak, az adott témakör adatmélységének, megkutatottságának függvényében.

A programot egy szintetizáló – összefoglaló fejezet zárja, egyes alátámasztó munkaanyagait függeléké tartalmazza.

2. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT HELYI JELLEMZŐI - HELYZETELEMZÉS

A környezeti állapot felméréséhez, a helyzetelemzés elvégzéséhez a bevezetőben említett előzményi dokumentumokon (kapcsolódó önkormányzati határozatok és rendeletek) túl kiértékeljük az elérhető statisztikai adatokat, valamint lakossági kérdőíves felmérést végeztünk.

Ezek munkaanyaga és dokumentumai a TKP függelékében található, összefoglaló eredmény-kiértékelésüket az alábbiakban közöljük⁶, az előzményfeltáró és értékelő vizsgálat eredményeinek összefoglalása után.

2.1. A TKP KÉSZÍTÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA ÉS ÉRTÉKELÉSE

A település fejlesztésével, rendezésével és környezeti állapotával kapcsolatban több számottevő dokumentum, illetve ezeken alapuló önkormányzati állásfoglalás és jogszabály született az elmúlt évtizedben.

Ezek közül a jelenleg aktuális dokumentumokat, az alábbi csoportosításban tekintjük át:

- 211 határozati előzmények
- 212 rendeleti előzmények
- 213 egyéb előzmények

211. Határozati előzmények

Az ide sorolható önkormányzati határozatok részben a településrendezési terv határozattal jóváhagyott munkarészei (211.1: Településrendezési tervelőzmények), részben egyes környezetvédelmi szakterületekkel összefüggő ad hoc jellegű határozatok (211.2.).

211.1: Településrendezési tervelőzmények (1)

A település jelenleg hatályos Településrendezési eszközei:

- A 80/2006.(IX.14.) sz. határozatszámmal elfogadott Településfejlesztési Konceptió,
- A 114/2007.(X.30.) sz. Kt. határozat Újhartyán Község Településszerkezeti tervéről (TSZT).

A település 2006-2007-ben készített település rendezési terve (TSZT) jelenleg áll részleges módosítás alatt. Ebben környezetvédelmi vonatkozású elsődlegesen az M5 autópálya menti zajárnyékoló fal helykijelölő ábrázolása, valamint egyes gazdasági telephelyek belterületi lakóterületen kívüli

⁶ Megjegyzés: a település természetföldrajzi adottságainak részletes leírása megtalálható a vonatkozó publikus szakirodalomban: Magyarország kistájainak katasztere (MTA Frt. Ki. 2010.) 1.2.12. fejr. p.62-66. - ezek megismétlését illetve külön kivonatolását jelen vizsgálatban nem tartottuk szükségesnek, miután főbb információi a településrendezési tervbe is beépültek. A rendezési terv vonatkozó megállapításait idézzük.

elhelyezése. Az előzetesen bekért szakhatósági vélemények alapján tájvédelmi intézkedésként tartalmazza a terv az új beépítések közíg határtól való elhúzását (min 50 m mélységben) és ennek a sávnak védőzöld-felületi hasznosítását.

211.2: Egyéb határozati előzmények

AZ Újhartyáni Képviselőtestület határozatai közül egyéb környezet- és természetvédelmi vonatkozású, TKP készítés során figyelembe veendő információkat tartalmazó dokumentum nem került meghozatalra.

Egyéb, a TKP-hoz kapcsolódó témakörben a helyi vízkár elhárítással, illetve a katasztrófa védelemmel kapcsolatos alábbi dokumentumok születtek:

Újhartyán község a legkevésbé veszélyeztetett, IV. polgári védelmi osztályba sorolt település.

A haváriák, rendkívüli veszélyhelyzetek kezelése érdekében Újhartyán önkormányzata elkészítette a következő terveket:

- Újhartyán helyi vízkár elhárítási terv (2008.10.21.)
- Újhartyán Község P. V. Szervezeteinek létrehozása, Megalakítási Terv (21-15/2005. sz.)

212. Rendeleti előzmények

A határozati előzményekhez hasonlóan ezek is két főbb csoportra oszthatók: részben a településrendezési terv rendelettel elfogadott munkarészei (212.1: Településrendezési tervelőzmények), részben egyes környezetvédelmi szakterületekkel összefüggő ad hoc jellegű rendeletek (212.2.).

212.1: Településrendezési tervelőzmények (2)

- A 11/2007.(X.31.) sz. Kt rendelete a Község Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási terveiről (HÉSZ).

A település 2007-ben készített helyi építési szabályzata és szabályozási terve (HÉSZ) jelenleg áll részleges módosítás alatt. A módosítás környezetvédelmi tartalma a TSZT-nél leírtakkal összhangban van.

A HÉSZ külön fejezetekben foglalkozik a környezetvédelmi, természetvédelmi és települési értékvédelmi szabályozással.

211.2: Egyéb rendeleti előzmények

A település rendelkezik az alábbi – környezet- és természetvédelemhez kapcsolódó - önkormányzati rendeletekkel:

- a környezetvédelemről: 4/2009. (IV.08.) sz. Ök. rendelet,
- a köztisztaságról és a szervezett köztisztasági szolgáltatásokról szóló többször módosított 11/2002.(XII.16.) sz. Ök. rendelet,
- Újhartyán Község Önkormányzatának 11/2004 (IX.15.) sz. rendelete a helyi állattartás szabályairól,
- Újhartyán Község Önkormányzatának 17/1999. (IX.15) sz. rendelete az allergiát okozó gyomnövények elterjedéséről,

- a 6 tonnánál nagyobb össztömegű járművek *súlykorlátozásáról* szóló helyi közútra történő behajtásáról szóló többször módosított 10/2001.(XI.09.) sz. Ök. rendelet,
- a talajterhelési díjról szóló többször módosított 14/2004. (X.20.) sz. Önkormányzati rendelet,
- az Újhartyán községben a közüzemi vízműből szolgáltatott ivóvízért és a csatornadíj használatáért fizetendő díjakról szóló többszörösen módosított 4/1997.(IV. 25). sz. rendelet,
- a települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatásról szóló többször módosított 7/2004. (III.25.) számú rendelet*
- *2007-ben elkészült a település hulladékgazdálkodási terve (2004-2008.) is. Jóváhagyta a Újhartyán Község Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2007.(V.04) sz. rendelete.

Még nem készült önkormányzati rendelet az alábbi környezet- és természetvédelmi témakörökben:

- az avar és lombhulladék égetésére,
- a tűzgyújtásra, tűzvédelemre vonatkozó rend.,
- a természeti és művi értékek helyi védelméről,
- a zaj és rezgésártalmak elleni védelemről, a csendvédelemről,
- a katasztrófa védelemről.

A fentiek közül előkészítés alatt áll a csendvédelemről szóló rendelet megalkotása, valamint a környezetvédelmi rendelet módosítása⁷.

213. Egyéb előzmények

Az egyéb előzmények részben (országos vagy megyei szintű) jogszabállyal vagy határozattal elfogadott dokumentumok (területrendezési tervek, szakági programok: 213.1.), részben jogi erővel nem rendelkező adatbázisok illetve tanulmányok (213.2.).

213.1. Területrendezési tervelőzmények és programszintű előzmények

A település területét az alábbi területrendezési tervek érintik:

- Országos Területrendezési Terv (OTrT: jóváhagyva a 2008-ban módosított 2003. évi XXVI. törvénnyel)
- Pest megye Területrendezési Terv (PMTrT: jóváhagyva a 21/2006. (IX.08.) Pm. sz. rendelettel és a 202 és 203 sz. (08.25.) Kgy. Határozattal)

Az Országos Területrendezési Terv és Pest megye Területrendezési Terve egyaránt figyelembe veendő, mint mértékadó területrendezési tervek. A PMTrT-t és az OTrT között a 2008. évi OTrT módosítás óta eltérések tapasztalhatók. Ezek a PMTrT folyamatban lévő módosítása során kerülnek összehangolásra. Mind a PMTrT, mind az Országos Területrendezési Terv előírásai között számos környezet- és természetvédelmi megkötés szerepel, a meghatározott övezetek többsége ilyen jellegű. Az OTrT 12.§ szerinti felsorolásban 📍-jellel és félkövér betűtípussal emeltük ki az elsődlegesen védelmi típusú övezeteket, külön aláhúzva az Újhartyán területét érintő övezeteket:

⁷ Javasolható a HÉSz környezetvédelmi fejezetének és a környezetvédelmi rendelet tartalmának összedolgozása, a környezetvédelmi rendelet korszerűsítése mellett. A katasztrófa védelemről rendelet nem született, de elkészült a PV. Megalakítási terv (21-15/2005. sz.)

...” (1) Országos övezetek:

- ☞ a) országos ökológiai hálózat,
- ☞ b) kiváló termőhelyi adottságú szántóterület,
- ☞ c) kiváló termőhelyi adottságú erdőterület,
- ☞ d) országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület,
- ☞ e) országos jelentőségű tájképvédelmi terület,
- ☞ f) kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület,
- ☞ g) kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület,
- ☞ h) felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe,
 - i) ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület,
 - j) együtt tervezhető térségek,
 - k) kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület.

(2) Kiemelt térségi és megyei övezetek:

- ☞ a) magterület,
- ☞ b) ökológiai folyosó,
- ☞ c) pufferterület,
 - d) erdőtelepítésre alkalmas terület,
- ☞ e) térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület,
- ☞ f) térségi jelentőségű tájképvédelmi terület,
- ☞ g) térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület,
- ☞ h) világörökség és világörökség-várományos terület,
- ☞ i) történeti települési terület,
- ☞ j) rendszeresen belvízjárta terület,
 - k) nagyvízi meder,
- ☞ l) földtani veszélyforrás területe,
- ☞ m) vízerózióknak kitett terület,
- ☞ n) szélróziónak kitett terület,
 - o) honvédelmi terület.”

A programszintű előzmények közt kell említünk a jelenleg hatályos országos és megyei környezetvédelmi programokat:

- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009 – 14. (NKP III.: jóváhagyva a 96/2009. (XII. 9.) OGY sz. határozattal)
- Pest megye III. Környezetvédelmi Programja 2009 – 13.⁸ (készítette: AACM Central Europe Kft.; PM Kgy. 2008. október;)
- Pest megye hulladékgazdálkodási terve 2009 -14. (készítette: Envex Kft. 2009. október; közzétéve: 2011-03-04.)

213.2. Egyéb előzmények (tanulmányok, adatbázisok, stb.)

Zajvédelmi szakvélemény Újhartyán M5 autópálya 42+799,77 – 43+400,57 kmsz. ... /készítő: Vibrocomp Kft., Bp. 2010./

A szakvélemény az autópálya újhartyáni I.sz. belterülettel határos (északi közig határtól a 405-ös úti csomópontig terjedő) szakaszát vizsgálta zaj- és rezgésvédelmi mérésekkel és kiértékeléssel, zajárnyékoló fal építésének engedélyezési tervéhez. A szakvélemény végül a fenti kmsz-ek közti, mintegy 600 m-es szakaszon támasztotta alá 3 m magas védőmű építésének szükségességét, a távlati (2030-as) forgalmi terhelésre tekintettel.

⁸ Rövid tartalmi összefoglalója csatolva a TKP Függelékéhez

Környezeti adatbázisok: egyéb aktuális mérésen alapuló adatsort nem használtunk fel a program készítéséhez, a további adatbázisok szekunder összesítések, részben a KSH hozzáférhető települési adatsorai, részben az Önkormányzat saját adatbázisa alapján⁹.

2.2. A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT HELYI JELLEMZŐI – ÁTTEKINTŐ HELYZETELEMZÉS¹⁰

Újhartyán község Pest megye dabasi kistérségéhez tartozik, közigazgatási területe Dabas, Kakucs, Csévharaszt, Újlengyel és Hernád településekkel határos.

A terület természeti adottságait meghatározza **földrajzi fekvése**: Újhartyán területe az *Alföld* nagytáj *Duna-Tisza köz*i *síkvidék* középtáj **Pilis - Alpári homokhát kistáj** északnyugati határán fekszik, valamennyi egyéb Pest megyét érintő alföldi kistáj (*Pesti hordalékkúp-síkság, Csepeli-sík, Kiskunsági-homokhát*) találkozási pontja közelében.

A kistájra (és a kapcsolódó alföldi kistájakra is) általánosan megállapított **természeti adottságok** közül Újhartyán területén is jellemző a **síkvidéki fekvés, a gyenge termőképességű, laza homokos feltalaj, a szűkös vízrajzi adottságok, az országos átlagnál aridabb kontinentális klíma**. A kistáji átlagnál kedvezőbb a település erdősültségi aránya (20 % felett), és műszaki infrastruktúra sűrűségi mutatója, ez utóbbi elsősorban az M5 autópálya és a 405 sz. út közelmúltbani megépülésének köszönhetően. A terület vízrajzi adottságai a térség egészére jellemző képet mutatnak: természetes vízfolyás és állóvíz nem található, a visszaállításra tervezett Hernádi-csatorna duzzasztásával kiépített tározó kiszáradt, az egyéb belvízelvezető csatornák, árkok is jobb esetben is csak időszakos vízfolyások, melyek a Dunavölgyi-főcsatorna révén a Duna vízgyűjtőjéhez kapcsolják a területet. Az utóbbi csapadékosabb években azonban itt is megjelentek a belvizek egyes mélyebben fekvő, lefolyástalan területeken (Dabasi rét, Bikarét, stb.).

A településen árvízveszély és földtani veszélyforrás nincs, közepesen belvízveszélyes. Újhartyán község polgári védelmi osztályba nem sorolt település.

A közigazgatási terület legnagyobb része (mintegy 60 %) mezőgazdasági művelés alatt áll, a **mezőgazdasági területek** zöme a belterület körül, illetve a közigazgatási terület nyugati felén (dabasi határ) koncentrálódik. A mezőgazdasági területek művelési ág-szerkezete viszonylag változatos, a hagyományos kisüzemi művelési mód magas aránya miatt. Az uralkodó szántó művelési ágon (50 %) belül magas a kertművelésű területek aránya, ezen belül is az intenzív művelésű, részben fóliával fedett zöldségkertészeteké. Fóliás kertészetek a belterület lakótelkein is nagy számban találhatók. A gyepek részaránya viszonylag alacsony (10 %), ültetvények csak szórványban fordulnak elő. A termőhelyi adottságok a megyei átlagnál kedvezőtlenebbek, a mezőgazdasági területek, és ezen belül a szántóterületek átlagos aranykorona értéke 12,5 AK/ha érték körül van. A szántók több mint 2/3-a a 4-5. osztályba tartozik, ennél jobb (3. o.) csak a földek 10 %-a.

A külterületen több mezőgazdasági telephely (volt Tsz major és néhány újabb telephely) található. A volt központi Tsz-major az autópálya csomópont keleti

⁹ Ezek eredeti adatbázisából a TKP összeállításához történt egyes leválogatásokat közli a program függeléke.

¹⁰ Újhartyán településrendezési terv dokumentációja (Pestterv Kft, 2006 - 2007.) alapján

oldalán található, jelenleg vegyes ipari hasznosítású, mezőgazdasági tevékenység, állattartás nem folyik benne, területén található a községi gázfogadó. A külterület északkeleti részén levő összefüggő erdőterületen elszórtan 5 telepből álló baromfinevelő rendszer felhagyott épületegyüttese található (négy, egyenként tíz baromfiistállóból, és egy nyolc ólból álló telephely), jelenleg jellemzően kihasználatlanul (ezek közül az egyikben merült fel új sertéstelep létesítése, mely jelenleg engedélyezés alatt áll).

A külterületek területarányát tekintve második legjelentősebb hasznosítási módja az erdőgazdálkodás, az erdőművelési ágú területek aránya az összes külterület több mint 23 %-a. Az **erdőterületek** zöme a közigazgatási terület keleti felén helyezkedik el. Az autópályától keletre levő terület rész uralkodó területfelhasználási módja az erdőművelés. Az autópályától nyugatra levő terület déli részén található néhány nagyobb erdőtömb, a mezőgazdasági területek között. Az erdők elsősorban mesterséges állományok, telepített erdők, elsődleges rendeltetésük szerint a laza homoktalajt megkötő véderdők. Az erdőterületek közel 90 %-a 4-5. osztályú, termőhelyi minőségükre jellemző átlagos kataszteri tiszta jövedelmük nem éri el az 5 AK/ha értéket.

A **beépített területek** túlnyomó része természetesen a mintegy 260 ha-nyi központi belterületre és az Ipari Park területére koncentrálódik, de jelentősek a külterületi beépítések is. Ezek elsősorban a már említett mezőgazdasági telephelyek, továbbá az autópálya-csomóponthoz kapcsolódó létesítmények: a volt autópálya-üzemmelő (AKA-telephely), és a panzió épületei. Lakó- és gazdasági épületek megjelenése a külterületen nem jellemző. A külterület nyugati részén, a hernádi út mellett, kis kápolnaépület (az újjáépített Mária-kápolna), délebbre az újabb sertéstelep, a Dabasi – szőlők kapcsolódó belterület határán néhány tanya található, mező- és erdőgazdasági területek között.

A beépített területek értelemszerűen a belterületeken koncentrálódnak. A belterületi településszerkezet gerincét a Fő utca alkotja, mely a régi térképek szerint az 1700-as évektől a település első utcája volt. Ez az utca a szomszédos településekkel, Inárcs - Kakuccsal teremt összeköttetést. A falu későbbi években tovább épült ettől az úttól északra, a Fő utcával párhuzamos, derékszögű hálós utcarendszerrel. Újhartyán belterületének legjelentősebb része lakóterület, kevés intézménnyel és zöldterülettel. A kisebb intézmények és üzletek főleg a lakóépületekben helyezkednek el.

A település központját részben a Fő utca (igazgatási és egészségügyi intézmények), részben a Hősök terén átépített Faluközpont jelenti (itt található a művelődési ház és az áruház).

A község hagyományos belterületén jellemző a hosszú lakótelkes beépítés 20 m körüli telekszélességgel és 50 m-nél nagyobb telekmélységgel. Nagy kiterjedésű aprótelkes területek nincsenek, csak kisebb területeken jelent meg az aprótelkes beépítés, illetve az újabb, kompaktabb geometriájú telekosztások. A település beépült területein az oldalhatáron álló fésűs beépítés a jellemző, az intézményterületeket pedig szabadon álló beépítési mód jellemzi.

Az épületállomány túlnyomó többségét a lakóépületek alkotják, de gazdasági épületek is megtalálhatók a telkeken, mivel a lakás és a gazdálkodás igénye alapvetően összefonódik.

Az M5-ös autópálya keleti oldalán lévő területek egy részére részletes szabályozási terv készült, ahol az Ipari Park létesítése van folyamatban. Itt kezdetben 8 ipari, logisztikai fejlesztő cég telepedett meg és ad munkahelyet több száz embernek. Itt jellemzően szabadonálló beépítésű, nagy alapterületű ipari csarnokok épültek az elmúlt évtizedben.

A külterület területfelhasználási és szerkezeti elemei közül a **közlekedési és közműlétesítmények** területi kiterjedésüknél jóval nagyobb jelentőséggel bírnak. A **közlekedési területek** területfelhasználási egységébe tartozó közutak közül legjelentősebb az útdíjas M5 Budapest-Kecskemét-Szeged(- országhatár: Szerbia) autópálya és ennek 405-ös főúti, újhartyáni csomópontja. A csomóponthoz csatlakozik az Ipari Park feltárási útja és az autópályát kezelő társaság (AKA Rt.) telephelye. Az autópálya-hálózathoz kapcsolódik a külterület keleti részén haladó 405.jelű főút, mely az M5. újhartyáni csomópontjától indulva a településeket elkerülve teremt kapcsolatot a 4.sz. főúttal. Ezzel párhuzamosan halad a 4606.j. út régi nyomvonala, felfűzve a keleti irányban fekvő településeket (Újlengyel, Nyáregyháza, stb.). A 405.sz. út nyugati folytatása a 4606.j. összekötő út Újhartyánt elkerülő szakasza, mely Dabasnál teremt kapcsolatot az 5.sz. főúttal. Az alacsonyabbrendű úthálózat elemei közül északi irányban a 46.109.j.út nyújt összeköttetést Kakucs és az inárcsi autópálya-csomópont felé, déli irányban ugyanez az út Hernád felé. A külterületen viszonylag sűrű, közel derékszöges rendszerű dűlőúthálózat található, ezek jellemzően burkolat és műtárgyak nélküli földutak.

A község külterületét fontos regionális **közműhálózati** nyomvonalak keresztezik. Az autópálya keleti oldalán, azzal nagyjából párhuzamosan nagynyomású gázvezetékek haladnak. Másik védőterületigényes földvezeték-pár a község délnyugati külterületét K-Ny irányban átszelő olaj és termékvezeték.

A község északkeleti külterületét közel K-Ny irányban keresztezi egy 400 kV-os és egy 120 kV-os elektromos légvezeték. Külterületen levő jelentősebb közműlétesítmények a telephelyeken találhatók: a központi major területén gázfogadó, az AKA telephelyén vízmű található (a másik vízmű a belterület északkeleti részén van).

Az autópályától keletre levő erdőterületek zárványában levő helyi települési szilárdhulladék-lerakóhely lezárása megtörtént, rekultiválása folyamatban van.

A település környezeti állapota kedvezőnek minősíthető, a jelentősebb szennyezőforrások alacsony száma, a magas fokú közművesítettsége és kedvező táji- természeti adottságai alapján.

A terület **talajviszonyaira** jellemző az alacsony kötöttség és humusztartalom, nagy víznyelőképesség és gyenge víztartóképesség, valamint a szegényes ásványianyag összetétel. A talajok veszélyeztetése szempontjából ezért elsődleges a szélelhordás, a defláció veszélye, szennyezése szempontjából a gyenge pufferkapacitása (kemikália-megkötő képessége). A szennyeződés érzékenységet befolyásoló **talajvízszint** általában a felszínhez közel, -1,5–5 m mélységben helyezkedik el, jellemzően közbenső vízzáró réteg nélkül. Ennek ellenére a talajok felszíne száraz a talajvízzel nincs kapcsolatban, a terület

jelentősebb felszíni vízkészlettel nem rendelkezik. A területen kitermelhető ill. nyilvántartásba vett ásványianyag-kincs nem található, néhány kisebb spontán homokgödörből gyenge minőségű építési homokot hordtak el. A földfelszín és a talajvízkészlet szennyezése nem jelentős a kommunális szennyvízcsatorna hálózat megépülése óta. Potenciális szennyezőforrásként a községi felhagyott kommunális szilárdhulladék-lerakóhely említhető, ez azonban szennyeződés-érzékenységi szempontból a községben általánosan jellemző kedvezőtlen adottságú területekhez képest megfelelőbb, mélyebb talajvízszintű és kötöttebb altalajú területen került kialakításra. A településen szervezett kommunális hulladékgyűjtő rendszer üzemel, hulladéklerakás jelenleg már nem folyik az igazgatási területen, a hulladékok a dabasi térségi telepre kerülnek.

Egyéb talaj- és talajvízszennyezéssel járó hatásként csak a közúti gépjárműforgalom légszennyezésének kiülepedése, illetve a burkolatokról elfolyó szennyezett csapadékvizek említhetők. Ezzel a hatás elsősorban az M5 autópálya és a 405.sz. főút mentén érvényesül, a nagyrészt mezőgazdasági művelés alatt álló vagy parlag területeken.

Levegőszennyezési forrásként potenciálisan ugyancsak a fenti tényezők veendői figyelembe: *a közúti közlekedés, az állattartó telepek és a lezárt hulladéklerakóhely* hatásai. A potenciálisan légszennyező *telephelyek* (a szeméttelep és a baromfinevelő telepek) kellő távolságban és megfelelő tájolásban vannak a belterülethöz, bűzhatásuk és egyéb emissziójuk védendő területet nem érint, erdőterületbe ágyazott elhelyezkedésük környezetvédelmi szempontból is kedvező. (Jelenleg használaton kívül.)

A *közúti forgalom* az M5 és 405.sz. úton a legjelentősebb, forgalmi terhelésük folyamatosan növekvő. Környezetvédelmi, **zajvédelmi** és levegőtisztaság-védelmi szempontból kedvező e két felsőbbrendű út külterületi vezetése, légszennyező és zajhatásuk a belterületet kismértékben terheli. Ugyancsak kedvező az M5 autópálya csomópontjához csatlakozó 4606.sz. út (ÁNF=3570 E/d) települést elkerülő vonalvezetése. A belterületen áthaladó alsóbbrendű (46.109 j.) út forgalma környezetvédelmi szempontból határérték túllépést nem eredményez, zavaró hatások csak esetleg, egy-egy nagyobb teherjármű áthaladásakor érzékelhetők. Környezetvédelmi szempontból célszerű lenne ennek az átmenő forgalmi iránynak is kihelyezése a belterületről, ez a javaslat azonban egyéb okokból jelenleg nincs napirenden.

A természeti környezet állapota kedvezőnek minősíthető annak ellenére, hogy a község területén védett természeti terület, illetve érték nem található. Jelentős viszont a külterület egyes részeinek Natura2000, és országos ökológia hálózat általi érintettsége. Az ezen hálózathoz tartozó területek a község legértékesebb természeti – erdő- és gyepterületeit lefedik.

A terület legfőbb ökológiai értéke ezen felül viszonylag magasfokú (közel 25 %-os) erdősültsége. Emellett kedvező a gyepek 10 % körüli aránya is. Kedvezőtlen ökológiai jelenség a nagyterség egészében regisztrálható kiszáradás, mely a talajvízszint leszállásában és a felszíni vízkészletek elapadásában időszakosan jelentkezett. Ennek sajnálatosan szélsőséges megjelenése a területen a Hernádi-csatornán épített medertározó évekkel ezelőtti kiszáradása. (A tervelőzmény természetvédelmi szempontból vizsgálandó területként jelölte a külterület északkeleti, gyepek-erdős részét, mely tágabb térségi szinten a csévharaszi borókás természetvédelmi terület

„szomszédsága” (Akasztóhegy alatti Pusztapótharaszti dűlő egy része: 0112-0130 hrsz. térsége), - a területen védetté nyilvánítás nem történt, de az ökológiai hálózathoz került besorolásra.)

A település zöldfelületi rendszere ugyan funkcionális szempontból hiányos, a közparkok kis területe miatt, de ökológiailag megfelelő, a település falusias jellegének megfelelő kertes-családi házas településszerkezete és a gondozott egyéb közterületi zöldfelületek – utcafásítások, útmenti zóldsávok mennyiségének és minőségének köszönhetően. A kisebb hiányosságok pótlására adott a területi lehetőség.

Környezetvédelmi és területfelhasználási szempontból korlátozást illetve tiltást jelentő **védőterületek**, a közutak (autópálya 100, egyéb közút 50 m) és vízmedrek (10 m) védőtávolságán túl a regionális közművezetékek biztonsági övezete, mely a nyomvontól mért 17-55 m között változik, közműfajtánként. Más jellegű védelmet igényel a régészeti lelőhelyek területe, melyet a terv Nagykőrösi Arany János Múzeum adatszolgáltatása, illetve a kulturális örökségvédelmi hatástanulmány vizsgálatai alapján tüntet fel, a lelőhelyeket a kulturális örökségvédelmi hatástanulmány írja le.

A már említett, használaton kívüli személtelep, állattartó telepek 1000 m-es védőtávolsága jelenleg nem aktív. A hernádi út mellett működő sertéstelep védőtávolsága biztosított. Az Ipari Park és a volt központi TSZ-major területén csak környezetüket nem zavaró gazdasági tevékenységek folynak és a továbbiakban is csak védőterületet nem igénylő telephelyek tervezettek.

2.3. A KÖRNYEZETVÉDELMI ALAPOK ALAPELVEK ÉS CÉLKITŰZÉSEK ÖSSZEFOGLALÁSA AZ ELŐZMÉNYEK KIÉRTÉKELÉSE ALAPJÁN¹¹

- Valamennyi területfelhasználás, létesítés, beavatkozás tervezése és megvalósítása során érvényre kell juttatni a környezetvédelmi és a természetvédelmi törvényben, valamint a kapcsolódó jogszabályokban meghatározott előírásokat.

- A településen a környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy:

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő,
- megelőzze a környezetszennyezést,
- kizárja a környezetkárosítást,
- megszüntesse, de legalább enyhítse a meglévő ártalmakat és szennyezéseket.

Földvédelem

- Az erózió és itt főleg a defláció elleni védelem érdekében a mezőgazdasági és erdőterületeken környezetkímélő (talajvédő) gazdálkodást kell folytatni, biztosítva a földfelszín minél nagyobb arányú és minél állandóbb jellegű zöldfelületi fedettségét és a lehető legkedvezőbb talajnedvességi állapotot. A

¹¹ A Kvtv, az országos (NKP III.) és megyei környezetvédelmi program (2010.), valamint Újhartyán településrendezési terv (Pestterv Kft, 2007.) és a község Környezetvédelmi rendelete (2009.) alapján

lejtős és laza feltalajú mezőgazdasági területek talajvédő művelése során az eróziós és deflációs károk, a talajvesztesség minimalizálását kell biztosítani.

- A deflációs porártalmak ellen a belterületi szegélyeken és a síkságokon véderdősávok telepítésével és a minél nagyobb arányú növényi borítottság biztosításával kell védekezni.

- A termőföldeket minőségük és termőképességük megőrzése érdekében rendeltetésüknek megfelelően kell hasznosítani, illetve művelési águknak megfelelően művelésben tartani.

- A környezeti ártalmaknak fokozottabban kitett területeken (uralkodó szélirányba eső védendő területek, autópálya menti sávok, stb.) növelni kell a fásított, erdősített területek arányát.

Vízkészletek minőség- és mennyiségvédelme

- A szennyvízelvezető hálózat kiépítése után a település még csatornázatlan ingatlanjainak a szennyvízelvezető hálózatra történő rákötését legkésőbb 90 napon belül meg kell oldani.

- A szennyezett felszíni vizek (csapadékvizek, külvizek) megfelelő (elő)tisztításáról gondoskodni kell.

- A vízben élő szervezetre veszélyes (vegyszeri) anyagok kijuttatása és elhelyezése ellen védeni kell a vízfolyások és tavak közeli területeket, a vízparti sávokat, valamint a felszín alatti vízkészleteket, különös tekintettel a vízbázisok területeire.

- A vízfolyások medrét, a vízelvezető árkokat rendszeresen karban kell tartani, vagy önfenntartó viszonyaik feltételeit kell biztosítani. Szükség esetén hordalékfogókat, vízkormányzó műtárgyakat kell létesíteni, amelyek tisztításáról rendszeresen gondoskodni kell.

- A belterületnek a külvizek és belvizek elleni megfelelő védelmét, csapadékvíz elvezetésének megoldását a felszíni vízrendezés eszközeivel biztosítani kell.

- A helyi vízbázis védőterületi előírásainak betartásával biztosítani kell az ivóvízkutak védelmét. Folyamatosan ellenőrizni kell a szolgáltatott ivóvíz minőségét.

Levegőtisztaság-védelem

- A különböző területekre vonatkozó levegőtisztaság védelmi kategóriák határértékeinek betartásáról és betartatásáról folyamatosan gondoskodni kell.

- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése érdekében az átmenő forgalmat a belterületről minél nagyobb arányban ki kell helyezni, belterületen alapvetően a forgalomszabályozás eszközeit kell alkalmazni, míg külterületen az útmenti véderdősávokat el kell telepíteni.

- A meglévő, helyhez kötött légszennyező források esetében technológia-váltással, vagy a szennyező forrás felszámolásával meg kell szüntetni a határérték feletti terhelést. Az ipari potenciális légszennyező források emissziós értékeit és immissziós hatásait folyamatos méréssel kell figyelemmel kísérni.

Zaj és rezgés elleni védelem

- A különböző területekre vonatkozó zajvédelmi kategóriák határértékeinek betartásáról és betartatásáról folyamatosan gondoskodni kell.

- A közlekedési eredetű zajterhelés csökkentése érdekében az átmenő forgalmat a belterületről minél nagyobb arányban ki kell helyezni, belterületen

alapvetően a forgalomszabályozás eszközeit kell alkalmazni, míg külterületen zajvédő erdősávokat kell telepíteni. A nagyforgalmú közlekedés nyomvonalak közelében levő védendő területeket indokolt esetben művi védelemmel (pl. zajárnyékoló fal) is el kell látni.

- A lakóterületeken, a védett területeken, valamint az ezekre hatással lévő szomszédos területeken a meglévő, helyhez kötött zajforrások (üzemi zaj, szórakoztatóipari zaj, stb.) esetében üzemidő korlátozással, technológia-váltással vagy kitelepítéssel meg kell szüntetetni a határérték feletti zajterhelést.

Élővilág-védelem

- Az ökológiailag értékes területek védelme érdekében a gyepek, nádasok, mocsárok, vízállások, tó és erdő művelési ágak megtartását, az élővilág és élőhely fennmaradásához szükséges építési és használati korlátozásoknak érvényt kell szerezni.

- A mezőgazdasági tájfasítás fennmaradt elemeinek maradéktalan megővését túl gondoskodni kell a köz- és dűlőutak, birtokhatárok mentén a védőfasítás megvalósításáról, gyepek, mezsgyék kialakításáról.

- Törekedni kell a magasabb ökológiai értékű területek (az erdő, rét-legelő, nádas területek) növelésére, az alacsonyabb ökológiai értékű (szántó és nem természeti kivett területek) rovására.

- A természetközeli területek fenntartásáról, területi csökkenésének és degradációjának elkerüléséről gondoskodni kell.

Hulladékgazdálkodás, -ártalmatlanítás, településgazdálkodás

- A településen keletkező kommunális hulladék elhelyezése csak engedéllyel rendelkező térségi (kistérségi) hulladéklerakón történhet. A felhagyott hulladékártalmatlanító telephelyeket lezárásuk után rekultiválni kell. A települési gyűjtő rendszert a szelektív gyűjtés követelményeinek megfelelően kell üzemeltetni és fejleszteni.

- A település közigazgatási területén belül veszélyes hulladék átmeneti tárolása, kezelése a keletkezés helyén, az iparterületen, ellenőrzött körülmények között lehetséges, az érvényben levő jogszabályok és telephelyre vonatkozó rendelkezések betartásával. A település területén veszélyes hulladék végleges elhelyezése nem engedélyezhető, a helyben újra nem hasznosított hulladékok biztonságos elszállítása szükséges.

- A településen szilárd és folyékony hulladék lerakása tilos.

- A települési köztisztasági szolgáltatások fenntartásával és fejlesztésével biztosítani kell a közterületek hulladék- és pormentesítését, a közterület zöldfelületek szakszerű karbantartását. Kellő figyelmet kell fordítani a szolgáltatások végzése során az érdekelt lakosság bevonására.

- A településgazdálkodás tervezése és folytatása során biztosítani kell a szükséges forrásokat és alapokat a település jókarban tartása, település-egészségügyi állapotának és településképezének javítása érdekében.

3. KÖRNYEZETI HATÁSOK, A KÖRNYEZETI ELEMÉK ÁLLAPOTA, A KÖRNYEZETI ÁLLAPOT JAVÍTÁSÁNAK KONKRÉT HELYI CÉLJAI, FELADATAI ÉS JAVASLATAI

3.1. A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET VÉDELME, TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLET-GAZDÁLKODÁS

Jelen program elsődleges színtere és tárgya a települési környezet, mint a lakosság közvetlen élettere, az embert érő környezeti hatások integrált forrása, így a káros környezeti hatások elleni védekezés egyik fő színtere is egyben. Az embert érő egészségkárosító, vagy csupán terhelő hatások közül egy településen elsősorban csak az ott keletkező, fellépő ártalmakkal szemben tudunk védekezni. A védekezés fő eszköze a megelőzés, a kártékony hatás megjelenése előtti intézkedés, melyet a település ésszerűen szabályozott fejlesztésével, annak környezettudatos tervezésével, illetve a településen élő lakosság, az ott végzett termelői-, szolgáltatói munkajogi keretekbe foglalt szabályozásával lehet megvalósítani.

A településrendezési munka előkészítése (tervezés, koncepció- és programalkotás) során alapvető fontosságú az adott környezet, a helyi adottságok, a már meglévő szerkezeti elemek, melyek általában nehezen változtathatóak, így a település fejlődésének irányítását kell ezen alapparaméterekhez igazítani. Az országos és megyei szabályozás elemein túl, illetve azok keretei közt, nagy jelentőséggel bír a helyi szabályozás. A települési környezet védelme során hatékony eszköz a település övezeti felosztása, a különböző funkciójú területek térbeli elhatárolása. Az egyes övezetekre vonatkozó ésszerű szabályozások, az övezetek helyes struktúrája, illetve a köztük kialakított megfelelő kommunikáció (anyag-, áru-, munkaerőtranszport, ökológia kapcsolatok, stb.) jelentősen meg tudja növelni a településen élő, dolgozó népesség környezeti biztonságát.

A területgazdálkodásra, zöldfelületekre vonatkozó adatok csak néhány, környezetvédelmi szempontból kevésbé beszédes paraméter (pl. állami és önkormányzati tulajdonú utak hossza, burkolt úthossz) formájában állnak rendelkezésre. Az ezekre vonatkozó fenntartási, köztisztasági adatok nem ismertek, beleértve a közlekedési és egyéb közterületekre vonatkozó zöldfelületi adatokat is. Önálló zöldfelület-gazdálkodási adatok szintén nem érhetők el.

3.1.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

Újhartyán község az M5 autópálya és a 405. sz. főút mentén helyezkedik el. Belterülete külponos az igazgatási területen belül, az északi (Kakucsi) közig határhoz kapcsolódik.

Az igazgatási terület: /külterület: 2067,93 ha + belterület: 174,76 ha/= 2239,69 ha, a belterület az ig. terület 7,8 %-a.

Lakossága a 2009/2010. évi KSH adatok alapján 2755 fő. Gazdasági szempontból hagyományosan mezőgazdasági jellegű település volt, de az Ipari Park idetelepítése óta a foglalkoztatási szerkezet is megváltozott.

Újhartyán saját vízbázissal, Kakuccsal közös szennyvíztisztítóval és saját kommunális hulladéklerakóval is rendelkezik. Utóbbi lezárásra került és a

települési szilárd hulladék rendszeres elszállítása jelenleg a dabasi térségi telepre történik.

A település ezen alapvető közüzemi - köztisztasági szolgáltatásai mellett a közterületek tisztítása is intézményesen megoldott. Ebben extrém időszakokban jelentkeznek problémák (pl. hirtelen nagy mennyiségű eső vagy hó). A közterületi zöldfelületek ápolása ugyancsak megoldott.

A településen belül a bruttó zöldfelületi arány jónak ítéltető, de a közterületi zöldfelületek (közparkok) kiterjedése és aránya alacsony.

Az illegális hulladéklerakásból eredő problémák viszonylag kis területen jelentkeznek, de sürgető a községi szeméttelep rekultivációjának elvégzése.

A település zárt szennyvízgyűjtő rendszerének fogadó végpontja a Kakucs déli területén üzemelő szennyvíztisztító telep (üzemeltető: DRV Rt, kapacitás: 500 m³/d). Újhartyán csatornázottsága a statisztikai adatok alapján közel 90 %-os. A külterületek a településen csatornázatlanok, de az Ipari Park területe 100%-ban csatornázott. A nem csatornázott területekről, illetve a csatornahálózatba be nem kötött ingatlanokról a települési önkormányzattal szerződésben álló közszolgáltató szállítja el a szennyvizet a szennyvízkezelő telepre.

A vezetékes ivóvízellátás a község teljes belterületén és az Ipari Park területén is megoldott. Nem vezetékes vízfogyasztók csak néhány külterületi tanyán illetve telephelyen vannak.

Újhartyánban a vezetékes vízellátást saját önálló vízműről biztosítják, a vízmű és a hálózat üzemeltetője az Újhartyáni Községi Vízmű Üzemeltető Kft.

A Vízmű 2 db. fúrt kúttal (150 és 170 m mélységű) rendelkezik, a kutak összes vízáadó kapacitása átlagosan 1200 m³/d. (A kutak vízének fémtartalma magas, ezért a kitermelt víz tisztítására vas- és mangántalanító berendezést üzemeltetnek.)

A települési környezet minőségének kérdőíves adatgyűjtése és értékelése során a fenti közművi és közüzemi szolgáltatásokból eredő problémák viszonylag kis súllyal kerültek elő, bár néhányan megemlítették az időszakos ivóvízminőségi, mások a hulladék szállítási, válogatási és lerakási gondokat. Jóval nagyobb súllyal említették azonban a belterületet érő közlekedési eredetű zaj- rezgés és légszennyezési ártalmakat.

Ezek forrásaként elsődlegesen az M5 autópályát jelölték meg, míg a község területén átmenő forgalom csak másodlagos kibocsátó forrás. (Az autópálya zajhatásának vizsgálatára külön tanulmány is készült, ennek mérései és számításai szerint az innen származó forgalmi zaj jelenleg nem haladja meg az előírt határértékeket, de több ponton megközelíti azokat.)

3.1.2. Célállapot meghatározás

Újhartyán település önkormányzatának kitűzött célja, hogy a megfelelő környezeti állapot elérésével is megteremtse a lakosság kedvező életkörülményeit és a településfejlesztés lehetőségét is. Mivel a természeti, környezeti adottságok alapvetően kedvezőek, ezek a településfejlesztés jó kiinduló alapját jelenthetik. Ehhez azonban meg kell tartani, illetve létre kell hozni a környezet és a természet tudatos és kímélő használatát biztosító feltételeket.

A környezeti célállapot a természet- és környezetvédelmi szempontból kedvező módon kezelt környezet biztosítása a külterületen, a belterületen pedig az esztétikus településkép elérése mellett az egészséges, tiszta, ártalmaktól minél kevésbé terhelt települési környezet biztosítása.

A település fejlesztésénél alapvető a minél egészségesebb lakókörnyezet felé való törekvés és az értékes táji- természeti adottságok fenntartása. Települési környezeti szempontból kiemelt a településökológiai adottságok, a zöldfelületi mennyiségi és minőségi mutatók javítása.

A zöldfelületek arányának és állapotának megőrzése célként határozható meg, de ezen belül a zöldterületek területét növelni célszerű. A beépített területek fejlesztésénél a zöldfelületi arány lehetőség szerinti növelésére kell törekedni.

A településen belül a környezet tisztaságának megőrzését és javítását is célul kell kitűzni. A település területén meg kell szüntetni illegális hulladéklerakást, tudatformálással és rendszeres határszemlékkel kell a célt elérni, a lezárt hulladéktelepet rekultiválni kell.

A településkép és az utcaképek javítását a lakosság intenzívebb bevonásával, a meglévő értékek megőrzésével és a zavaró tényezők megszüntetésével szükséges elérni.

A település gépjárműforgalomból eredő zaj- rezgés és légszennyezési terhelésének növekedését meg kell gátolni. Ennek érdekében a belterület átmenő forgalmi terhelését csökkenteni, az autópálya forgalmi hatásai elleni védelmet fokozni szükséges.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.3. sz. Stratégiai programja az „Egészséges települési környezet (ETK)” amely a prioritások között határozza meg a

1/ *Imissziós mérőhálózat bővítése és zajszennyezés monitoring hálózat kiépítését (ezzel a TKP levegőtisztasági és zajvédelmi fejezete foglalkozik),*

2/ *Közlekedés átszervezését (ezzel a TKP helyi közlekedésszervezési fejezete foglalkozik),*

Ezek között a települési környezet fent tárgyalt témakörei (településkép, zöldfelület-gazdálkodás, stb.) nem szerepel, a megyei stratégiai programhoz való csatlakozás a fent jelzett, más fejezetekben tárgyalt témakörök szerint lehetséges.

3.1.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

A települési környezet minőségének javítása érdekében fokozatosan meg kell valósítani a település fejlesztési koncepciójában és rendezési tervében is előírányzott településfejlesztési és rendezési elképzeléseket és feladatokat, a fenti célkitűzések figyelembe vételével.

A kommunális közmű- és közüzemi szolgáltatások elért színvonalának megőrzésén túl törekedni kell ezek teljeskörűvé tételére. Javasolt:

- a víziközmű (ivóvíz- és csatorna-) ellátás közel 100%-os kiépítése, minden kommunális és gazdasági fogyasztó felé,
- az ivóvízminőség és a tisztított szennyvíz minőségének határértéknek megfelelő biztosítása,
- a kommunális hulladékgyűjtés meglévő rendszerének kiegészítése a szelektív hulladékgyűjtés és elszállítás létesítményeinek kialakításával,
- a köztisztasági helyzet javítása az illegális hulladéklerakások felszámolásával, a régi személtélep rekultivációjával, a közterületek rendjének és tisztaságának biztosításával,
- a település értékeinek védelme és képének, megjelenésének javítása a lakosság intenzívebb bevonásával, a civil tudatformálás eszközeivel is biztosítandó;

- a köztisztaságot és a rendezett településképet szolgáló akciók és mozgalmak („*Tiszta udvar rendes ház*”, „*Virágos település*”, stb.) fenntartása mellett új elemként javasolt a „*Rendezett - parkosított utca*” és/vagy „*Egy Család Egy Fa*” cím/akció bevezetése, - amely egy-egy utcára, vagy 1-2 érintett tömbre vonatkozóan mozgósíthatná az ottélőket a kitüntető cím és esetleges díj elnyerésére¹²

- csatlakozás a „madárbarát kert, -iskola, -óvoda programhoz. A madárvédelem a természetvédelem és a környezetvédelem része (minden madárfaj védett Magyarországon). Ebbe a programba minden korcsoportot be lehetne vonni.

- települési zöldfelület fejlesztési akcióterv kidolgozása: a településrendezési tervben kijelölt valamennyi kiemelt kondicionáló hatású zöldfelület (zöld- és erdőterületek, gyepek, természeti és természetközeli területek) valamint egyéb zöldfelületek (más területfelhasználási egységek zöldfelületei: kertek, zöldsávok, stb.) komplex megvalósítási és fenntartási stratégiájának kidolgozása és ütemezett megvalósítása

- kiemelten a természeti táji értékek számbavétele és helyi védelme, amelyről külön *helyi rendeletben* kell intézkedni, a Natura2000-es területek jelzése táblával /→illegális szemétkerítés visszatartása; védett növények feltérképezése → iskola is bevonható./

- valamint a közcélú zöldfelületek –közparkok, utcák terek zöldfelületei és közcélú erdőterületek- fejlesztési és fenntartási terve (ide értve a területeken telepítendő növényekről és ezek ültetéséről, telepítésük ütemezéséről, majd fenntartásukról szóló előírásokat is). Például:

- a Lámlók rendbetétele,
- a temető fásítása,
- a Cigleher utcai lovarda állapotának javítása,

- fontos a parlagfű irtása a falu területén kívüli 2-3 km-es körzetben is (ugyanis az allergén hatásokat kiváltó polleneket több km-re viszi a szél), a községben jelentős az allergiás megbetegedések száma. Valamint támogatandó a:

- mezőgazdaságilag értéktelen területek visszagyepesítése.

- a gépjármű forgalomból eredő közlekedési ártalmak elleni védekezés egyik leghatékonyabb módja is a települési – településkörnyéki zöldfelületi rendszer fejlesztése, különös tekintettel a kibocsátó (emittáló) zónában szükséges védelmi célú növénytelepítésekre és általánosságban a befogadó zónában – ami jelen esetben elsődlegesen a teljes belterület – elhelyezkedő imissziós zöldfelületekre (75 cm széles élősövény a levegő nehézfém tartalmát 1/3-ra csökkenti). Előbbiek közül legfontosabbak az autópálya és a belterület közti, valamint a 405-ös út és a belterület közti sávban tervezett véderdő sávok. Utóbbiak a belterületi zöldfelületi fedettség minél magasabb szintre való beállítását és fenntartását teszik szükségessé. Míg a zaj ellen lehet technikai eszközökkel (zajárnyékoló fal, zajgátló szerkezetek stb.) védekezni, addig a levegőszennyezés ellen csak a zöldfelület, a lombtömeg növelése adhat kellő védelmet, oxigéntermelő, CO₂ és pormegkötő, valamint párologtató, helyi klíma javító hatása révén:

- a növénytelepítést kiegészítendő alkalmazható a zaj által legerősebben érintett szakaszokon műszaki védelem kiépítése is. Erre szakági javaslat készült, amely az M5 autópálya távlati terhelésére alapozva meghatározta zajárnyékoló fal építésének indokolt helyét. Ennek mielőbbi megépítése célszerű, mivel a határérték túllépés mértékétől függetlenül az autópálya-zaj már jelenleg is időszakos problémát jelent.

¹² A TKP-hoz készült közvélemény kutatás során beérkezett lakossági javaslat alapján

- a települési környezetjavítás közlekedéssel kapcsolatos feladata a helyi közlekedésszervezés javítása, amelyről külön fejezetben szólnunk. Előzetesen megemlítjük, hogy ide tartozik az átmenőforgalom csillapítása (sebesség és súlykorlátozás, egyéb forgalomtechnikai eszközök révén), a buszközlekedés, várakozás feltételeinek javítása, parkolóhelyek számának bővítése, minőségük (fásításuk!) javítása, a hiányzó utcai sorfák, zöldsávok kialakítása, a járdák, gyalogos kerékpáros útvonalak kijelölése.

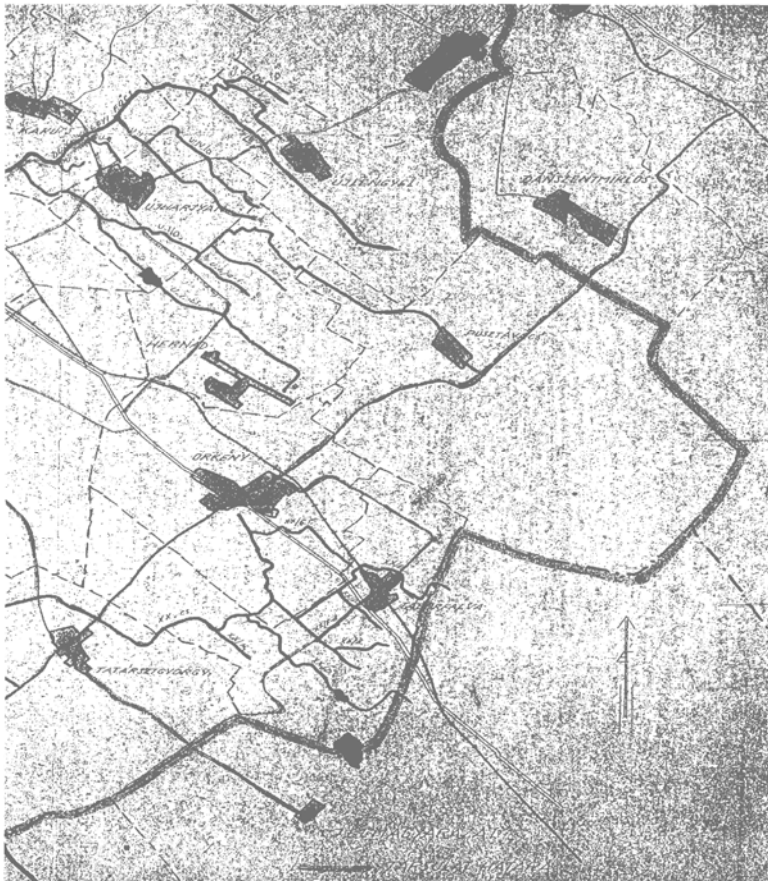
A fentiekén túl, szükség van olyan közösségi rendszeres programokra, amelyek a település lakóit vonják be környezetünk tisztábbá, településük szebbé tételébe. Az általános iskolásoktól kezdve minden korcsoportot meg kell szólítani. A meglévő jó példák mellett szervezhetők további programok, de talán még fontosabb a szemléletformáló hatású magatartás –példamutatás, formális és informális oktatás, nevelés, közösségi összefogás- folyamatosságának biztosítása.

Célszerű meghirdetni a településtisztasági akciók (faluképi, utcaképi és telek-szinten; szeméthyűjtés, zöldfelület gondozási, stb. témakörökben) mellett, a helyi védett és védendő ingatlanok felújításának támogatására kiírandó pályázatot, valami az egyéb helyi értékek kataszterezésére, védelmük megoldására irányuló pályázatokat is.

3.2. CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS

3.2.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

A község beépített területe északon a kakucsi határig, keleti oldalán csaknem az M5 autópályáig terjed, vízrendezési szempontból természetes határokkal nem rendelkezik.

A fenti ábra a tágabb térség vízelvezető hálózatának rendszerét ábrázolja, a község katasztrófa védelmi terve alapján.

A település fekvéséből következően árvízvédelmi létesítményekkel nem bír, belvízvédelmi rendszere vízelvezető árkok hálózatából áll, amely a Dunavölgyi Főcsatornához kapcsolódik.

A bel- és külterületi csapadékvizek elvezetése szempontjából kulcsfontosságúak a települést közel É-D-i irányban átszelő csatornák, melynek vízgyűjtő területe a külterületen túlterjed, déli irányban (Hernád felé). Befogadjuk a Dunavölgyi Főcsatorna kakucsi szakasza (a Főcsatorna a Kakucs/Újhartyán közígi határ közelében halad, közel K-Ny irányban, kezelője a KDV- Kv és Vízügyi Igazgatóság).

Az U-I (Hernádi patak), U-I/a, U-III, U-IV, U-IV/4 és U-V. jelű csatornák, közel D-É irányú folyásiránnyal. Kezeljük a Dunavölgyi vízgazdálkodási társulat. A belterület csapadékvíz elvezetésében az U-III. jelű csatornának van döntő szerepe, ehhez kapcsolódnak a belterület jellemzően nyílt csapadékvíz elvezető – szikkasztó, illetve gravitációs – árkai, valamint a községközpont zárt csapadékvíz elvezető rendszere.

A község rendelkezik helyi vízkár elhárítási tervvel, amely 2008.szeptemberében készült és októberében került elfogadásra.

Ez a dokumentáció négy kisebb tömbben határozza meg a belterület időszakos elöntéssel veszélyeztetett területeit, a:

- József A. – Cigleher u. vonalával határolt területen (a tömb Bikarét felőli része)
- Monori u. végénél (Bikaréttel határos terület)
- Hunyadi J. u. déli végénél
- Malom u. vonalával határolt területen

Az Ipari Park vízelvezetése az U-IV jelű csatornaágra kapcsolódik.

Az U-I csatornán a Hernádi tározó medre került kialakításra, Újhartyán déli külterületén, közvetlenül a hernádi igazgatási határnál. A tározó évtizedeken keresztül kiszáradt, jelenleg van folyamatban a revitalizációja (területére szabályozási terv és vízjogi eng. terv készült).

A lehullott csapadékvíz nagy része, a geomorfológiai adottságok következtében helyben elszikkad, csak kisebbik része kerül elvezetésre.

„A településen a felszíni vízrendezés nyílt árkos rendszerrel történik, a talajadottságok miatt a csapadékvizek legnagyobb részben elszikkadnak, illetve a településen keresztülhúzó U-II és U-III jelű árkokba, illetve a település déli külterületén húzó U-I jelű, Hernádi vízfolyásba gravitálnak, amelyek a vizeket a Dunavölgyi-Főcsatornába szállítják.

A településen nyílt árkos felszíni vízelvezető rendszere zömmel szikkasztó árok, de vannak gravitációs árok is. A település központi részén a közelmúltban korszerű, jó területhasznosítást lehetővé tévő és esztétikus zárt csapadékcatorna épült ki.

A meglévő árokok főleg burkolat nélküliek, így a csapadékvizek gyorsan el tudnak szikkadni belőlük. A településen több utcában semmilyen elvezetési vagy szikkasztási mód nem épült meg, ezekben az utcákban a vízállásos területek kialakulásának veszélye fennáll.¹³”

A szennyvizek elvezetése zárt csatornarendszeren történik a kakucsi területen üzemelő közös telepre. A tisztított szennyvíz befogadója ugyancsak a Dunavölgyi főcsatorna, II.sz. mellékága, amely Újhartyán területét nem érinti. (A szennyvíz helyzettel külön fejezet foglalkozik.)

¹³ Az idézett rész Újhartyán településrendezési terv alátámasztó munkarészei (Pestterv Kft 2006.) alapján

3.2.2. Célállapot meghatározás

El kell érni, hogy a vízgyűjtőre hulló csapadékvizek, valamint a felszínre jövő talajvizek a településen ne okozzanak kártételt. Ugyanakkor nem lehet cél itt sem a terület „kiszárítása”, minden „fölöslegesnek tűnő” víz elvezetése, egyes elmúlt időszakok rossz elmélete és gyakorlata szerint. A helyben levő vizek kontrollált megtartása és ökológiai hasznosulásának biztosítása lehet a kívánatos cél, természetesen a település veszélyeztetése nélkül.

Ezek szem előtt tartásával kell megoldani hogy a települési csapadékvizek megfelelő elvezetése biztosított legyen, a mélyebb fekvésű beépített területeken se alakuljanak ki elöntések.

Rögzíteni kell a települések csapadékgyűjtő rendszerének (földárkok, átereszek, egyéb közművek rendszere) üzemeltetési, karbantartási, ellenőrzési feltételeit, a karbantartásra kötelezettek kötelességeit, illetve gondoskodni kell az előírások betartásáról¹⁴.

A község *Helyi vízkár elhárítási tervében* lehatárolt problémás területek vízrendezését meg kell oldani.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.2. sz. Stratégiai programja a „Vízminőség komplex védelme (VKV)” amely a prioritások között harmadikként határozza meg a „*A belvízvédelem megoldását*”, -

- amelyben stratégiai programhoz való csatlakozással is érintett a település.

3.2.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

Indokolt a csapadékgyűjtő hálózat műszaki felülvizsgálata, különös tekintettel az árokrendszer medervezetésére, lejtéviszonyaira, feliszapolódására. növényzet- illetve lakossági hulladék, nyesedék általi feltöltődésére, valamint a gyűjtőrendszerrel kapcsolatos egyéb műtárgyak (pl. átereszek, hidak, stb.) hidraulikai hatásainak vizsgálatára. A felülvizsgálatnak ki kell terjedni az árokrendszer fedett térrészeinek statikai, és hidraulikai vizsgálatára is.

Az esetlegesen belvízveszélyes területeken gondoskodni kell a csapadék megfelelő elvezetéséről, erre a 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet 10.§-a értelmében az adott gyűjtőrendszer használója (tulajdonosa) kötelezhető.

A településen átfolyó patak és csatornák és tisztítását folyamatosan biztosítani kell, ezek megoldása a kezelő feladata.

A település vízkár elhárítási tervében meghatározott legsürgősebb feladatok:

- József A. – Cigleher u. vonalával határolt (Bikarét felőli részen lévő) tömb
- Monori u. végénél (Bikaréttel határos) levő terület
- Hunyadi J. u. déli végénél levő terület
- Malom u. vonalával határolt terület - felszíni vízrendezése, belvíz- és csapadékvíz elvezető létesítményeinek kiépítése és karbantartása.

A település csapadékvíz elvezetésére a nyílt árkos rendszer továbbépítését javasolja a településrendezési terv, zárt csapadékcatornák létesítésének csak a település központi intézményterületeinek körzetében látja realitását. A csapadékvíz elvezető rendszerek befogadója a településen keresztülhúzódó árkok lehetnek, ezek kiépítettsége - néhány átereszen kívül - a csapadékvizek fogadására megfelelő.

A csapadékvíz elvezető rendszer kiépítését hidraulikai számításokkal igazolt tervek alapján javasoljuk kiépíteni. A tervekre a vízjogi engedélyeket be kell szerezni.

¹⁴ A 120/1999. (VI. 6.) Korm. rendelet 3. §-a értelmében gondoskodni kell az önkormányzati tulajdonú vizek és közcélú vízi létesítmények fenntartásáról olyan színvonalon és mértékben, amely lehetővé teszi a vízgazdálkodási törvényben megfogalmazott vízgazdálkodási közfeladatok ellátását.

3.3. VÍZELLÁTÁS, KOMMUNÁLIS SZENNYVÍZGYŰJTÉS, - ELVEZETÉS ÉS KEZELÉS

3.3.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

Újhartyánban a **vezetékes vízellátás** saját önálló Vízműről biztosított. A település Önkormányzati tulajdonú Községi Vízművének létesítése és vízellátó hálózatának kiépítése 1996. év végére fejeződött be. A Vízmű és a hálózat üzemeltetője az Újhartyáni Községi Vízmű Üzemeltető kft.

A Vízmű 2 db. fúrt kúttal rendelkezik, amelyek 150 és 170 m mélységűek és a vízmű területén üzemelnek. A kutak összes vízadó kapacitása 1200 m³/d körüli, ez a mennyiség a község számára hosszú távon elégséges. A kutak által adott víz vas és mangántartalma magas, ezért a kitermelt víz tisztítására vastalanító és mangántalanító berendezést üzemeltetnek.

A 2008.évi KSH adatok szerint a kiépített ivóvíz vezeték hossza 20 km, a vízellátásba bekapcsolt lakások száma 877, a szolgáltatott vízmennyiség 97.100 m³. Az ellátottság folyamatosan növekszik.

A vízellátó hálózat kiépítettsége 2010-re megközelítette 100%-os szintet, rajta a bekötések száma is közel 100%-os. A hálózatban a víznyomást a 100 m³-es ellen nyomó tározóként működő víztorony vízszintje határozza meg amely az egész települési hálózatban megfelelő.

A vízellátó hálózat körvezetékes rendszerűre épült ki. A vízművet a hálózattal NÁ 200-as méretű vezeték köti össze. A hálózat fő gerincvezetéke az NÁ 160-es méretű körvezeték, amely a település belső magja körül építettek meg, erre vannak felfűzve a kisebb átmérőjű ellátó vezetékek. Az ellátó vezetékek átmérői zömmel NÁ 110 és NÁ 90 méretűek. A hálózat körvezetékes rendszerű, ágvezeték csak kevés utcában található. Hosszabb ágvezeték az ipari part számára épült, itt a pangó vizes állapotok kialakulásának veszélye nagyobb. A hálózat korszerű, nagy teherbírású és üzemidejű KPE csővezetékéből épült meg, rajta az előírásoknak megfelelő sűrűségben föld feletti tűzivízcsapok vannak felszerelve.

Újhartyán községben megoldott a **lakossági szennyvizek** vezetékes gyűjtése, melynek tisztítása a helyi szennyvíztisztító telepen folyik. Törekedni kell a csatornahálózat kiterjesztésére a település egészét illetően.

Újhartyán és a szomszédos Kakucs település zárt szennyvízgyűjtő rendszerének fogadó végpontja a Kakucs déli területén üzemelő szennyvíztisztító telep. Újhartyán csatornázottsága statisztikai adatok alapján ~89%-os. Egyes külterületek a településen csatornázatlanok. A nem csatornázott területekről, illetve a csatornahálózatba be nem kötött ingatlanokról a települési önkormányzattal szerződésben álló közszolgáltató szállítja el a szennyvizet a településről a szennyvízkezelő telepre.

A szennyvízcsatorna hossza: 35,4 km, a bekötött lakások száma 945. Az elvezetett szennyvízmennyiség 106.800 m³, ebből 84.200 m³ háztartási szennyvíz. A bekötések száma folyamatosan növekszik.

Újhartyán helyi rendeletei között nem szerepel külön a település lakossági folyékony hulladék gyűjtésének, elszállításának, és ártalmatlanításának

szabályozásáról szóló dokumentum, de rendelkezik a csatornadíjról a 4/1997.(IV.25.) sz. alatt és a talajterhelési díjról a 14/2004.(X.20.) sz. önkormányzati rendelettel. A rendeletek a csatornázott területeken lévő, de a csatornahálózatra rá nem kötött ingatlanok tulajdonosait ösztönzik a bekötésre. A csatornahálózattal el nem látott településrészekben, illetve a meglévő csatornahálózatba be nem kötött ingatlanokról a szennyvizet az önkormányzattal szerződésben álló szolgáltató szállítja el. Az egyedi szennyvízgyűjtés feltételeit szintén e rendeletek illetve a HÉSz határozzák meg.

A település szennyvízcsatorna hálózatának kiépítése a beépített területeken a kilencvenes években megtörtént. A hálózat megépítéséig a keletkező szennyvizet telkenként egyedi medencékbe gyűjtötték, illetve a telkek talajába elszikkasztották.

Újhartyánban vákuumos rendszerű szennyvízcsatorna hálózatot építettek, a vákuumgépházban összegyűjtött szennyvizet a két település határán felépített közös szennyvíztisztító telepre nyomóvezetékekkel juttatják el.

A szennyvízcsatorna hálózat által elvezetett szennyvizet a Kakucs-Újhartyán határán kiépített eredetileg 600 m³/d kapacitású, Nairam típusú biológiai, mélylevegőztetéses technológiájú szennyvíztisztító telepen tisztítják meg. A szennyvíztisztító telep kapacitását 800 m³/d-re növelték 2006 évben. A tisztított szennyvizet befogadója a Dunavölgyi Főcsatorna U-II. jelű mellékága.

A víziközmű adatok a település magasszintű ellátottságára, illetve az ellátottság fokozatos javulására mutatnak.

A vízellátás valamennyi adata emelkedő tendenciát mutat. Feltűnő, hogy a vezetékes ellátásba bekapcsolt lakások számánál illetve a vezetékhossznál erősebb növekedést mutat a szolgáltatott vízmennyiség, amely 70%-os többletet mutat.

A szennyvízelvezetés adatai is növekvők az időskálán. Itt is kiugróak a vízmennyiségi adatok, minden tekintetben (közcsatornában elvezetett, tisztított és biológiai is tisztított szennyvizet: 65-70%-os növekedés).

A közműhálózat nyitottsága kismértékű, sőt, a vezetékes víz és szennyvíz adatok negatív egyenleget mutatnak: az elvezetett szennyvíz mennyisége meghaladja a vezetéken szolgáltatott ivóvíz mennyiségét.

A település a 33/2000. (III. 17.) Korm. rendelet besorolási rendszere szerint az országos jelentőségű védett és fokozottan védett övezetek, azok pufferzónái által nem érintett terület.

3.3.2. Célállapot meghatározás

A település víziközmű helyzete, ellátottsága kedvező, ezen kedvező állapot fenntartása, illetve a fejlesztésekhez igazodó bővítése határozható meg célként. A mennyiségi ellátottság mutatók mellett folyamatosan figyelemmel kell követni a minőségi paraméterek alakulását is.

A községi vízmű által felhozott víz minősége a szabványok szerint kifogás alá esik, ezért jelenleg is kezelést igényel. A vastalanító és mangántalanító berendezés folyamatos karbantartásával, a vízminőség folyamatos ellenőrzésével biztosítani kell, hogy fogyasztókhoz csak a szabványban előírtaknak megfelelő ivóvíz juthasson el a vezetékhálózaton keresztül. Emellett a vezetékhálózat folyamatos karbantartása és

szennyeződésektől (lerakódásoktól) való mentesítése is biztosítandó, mivel a vezetérendszer állapota is befolyásolhatja a vízminőséget.

A szennyvízhálózat bővítésével folyamatosan nyomon kell követni az új beépítéseket és biztosítani kell a vezetékes vízellátás kiépítésével közel egyidejűleg a csatornára való rákötés lehetőségét is.

Az elvezető hálózat folyamatos karbantartásával biztosítani kell a szennyvizek zártrendszerű, szagmentes elvezetését. A tisztítótelep kapacitását a várható terhelésnek megfelelően kell meghatározni, a kibocsátott tisztított víz minőségének meg kell felelnie a vonatkozó jogszabályban előírt határértékeknek.

Mindkét víziközmű esetén el kell érni a közel 100%-os ellátottsági szint biztosítását, valamint minőségre vonatkozó határértékek garantálását.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.2. sz. Stratégiai programja a „Vízminőség komplex védelme (VKV)” amely a prioritások között határozza meg a

- 1/ *Vízminőség-védelmi adatbázis létrehozását (megyei szintű feladat),*
- 2/ *A közüzemi csatornahálózat fejlesztését,*
- 3/ *A belvízvédelem megoldását,*
- 4/ *A RSD komplex környezeti fejlesztését (ez Újhartyán területét közvetve sem érinti).*

Ezek közül települési szinten elsődlegesen a 3.(ezt a TKP előző fejezete tárgyalja), másodlagosan a 2.sz. stratégiai programhoz való csatlakozásban érintett a település.

3.3.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

A szennyvíz elvezető csatornarendszer tervei elkészültek, a csatornahálózat ezek alapján kiépült. A szennyvíztisztító telep hatékonyságát folyamatos karbantartásával, korszerűsítésével növelni kell, kapacitását a várható terhelésnek megfelelően kell biztosítani.

Az új beépítési területek ellátására a meglévő vízellátó hálózat továbbépíthető, a hálózatfejlesztéseket mindig nagyobb átmérőjű vezetékekről lecsatlakozva szükséges kivitelezni. Javasolt az ágvezetékek körvezetékes rendszerű vezetékké való átépítése, illetve az új hálózatépítéseknel a körvezetékes rendszer kialakítására kell törekedni. A hálózatfejlesztéseket KPE anyagból célszerű megépíteni, mert a szükséges javítási készletezés a homogén anyagú hálózat esetén jóval gazdaságosabban oldható meg.

A vízellátó hálózat bővítését egyidejűleg kell hogy kövesse a szennyvíz elvezető csatorna rendszer fejlesztése. Az ingatlanok rákötése a vezetékes szennyvíz elvezetésre a vezetékes vízellátás bekötését követően minél előbb szükséges. A helyi építési szabályzat a szennyvíz csatorna rendelkezésre állásától számított 90 napon belüli rákötést ír elő. Házi tisztítóberendezés telepítése és üzemeltetése csak a közcsatornával gazdaságosan el nem érhető területeken javasolható.

Ezekkel a megyei KVP vonatkozó stratégiai programjának (VKV: 2.) is eleget tesz a települési program.

Ugyancsak érvényt kell szerezni a HÉSz azon előírásainak, amelyek szennyvíz leürítését, szennyvíziszap lerakását tiltják.

3.4. KOMMUNÁLIS HULLADÉKKEZELÉS

3.4.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

A hulladékkezelés témakörében hozott önkormányzati rendeletek:

- *a települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos közszolgáltatásról szóló többször módosított 7/2004. (III.25.) számú rendelet**
- *a köztisztaságról és a szervezett köztisztasági szolgáltatásokról szóló többször módosított 11/2002. (XII.16.) sz. Ök. rendelet,*
- **2007-ben elkészült a település hulladékgazdálkodási terve is. Jóváhagyta a Újhartyán Község Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2007.(V.04.) sz. rendelete.*

A fentiek közül alapvető az Újhartyán Község Önkormányzatának Képviselőtestületének a hulladékgazdálkodásról szóló 2000.évi XLIII. törvény 35.§ (3) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, a hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeiről szóló 126/2003.(VIII.15.) Korm. rendeletben foglaltak szerint megalkotott *Újhartyán község hulladékgazdálkodási tervéről szóló 7/2007.(V.04.) szám alatti rendelete.*

A hulladékgazdálkodási terv (továbbiakban: HGT) 2004-ben készült, a 2004 – 2008-as időszakra vonatkozik, a TKP tárgydíszakára való aktualizálása még nem készült el.

A HGT adatai alapján a településen 910 t/év települési szilárd hulladék, 170 t/év építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladék, valamint 11.000 tonna/év folyékony hulladék (kommunális szennyvíz) keletkezik (a HGT 2003.évi adatai). Ezek közül a szilárd hulladékok kerülnek a dabasi kistérségi telepre, a szennyvizek gyűjtésére és ártalmatlanításra a 90-es évek második felében kiépült a szükséges csatornahálózat és tisztítómű (utóbbi Kakucs területén).

A HGT 2008-ra 924 t/év szilárd kommunális hulladék keletkezéssel számolt. Emellett 0,65 t/év kiemelten kezelendő hulladékmennyiség is keletkezik, részben a község egészségügyi intézményeiben, részben egyéb kereskedelmi és szolgáltató egységekben (a HGT még nem tartalmazza az „Ipari Park” hulladékaira vonatkozó adatokat).

A településen hulladékudvar nem üzemel, 3 hulladékgyűjtő sziget került kialakításra, amit a közelmúltban a nem szelektív szállítás miatt megszüntettünk.

A települési szilárd hulladék rendszeres elszállítását a kistérségi telepet üzemeltető és a települési önkormányzatokkal szerződésben álló Remondis Dabas Kft (Dabas) végzi, zárt gyűjtőautóval.

A rendszeres elszállítás heti egy alkalommal történik. Évente két alkalommal lomtalanítási akció is lebonyolításra kerül.

A településen használatban lévő szilárd és folyékony hulladéklerakó nem található. A településen hulladékhasznosítási tevékenység nem folyik.

A településen döngkút/állati temető nem található. Az állati eredetű hulladék gyűjtésére Dabason a lerakó mellett egy konténer került kihelyezésre, amit az ATEV Rt. tököli telephelyére szállít el.

A településen és a környező településeken komposztáló üzem nem található.

Újhartyán település a közelmúltig saját kommunális hulladéklerakóval rendelkezett, a község keleti részén, a 405-ös illetve a 4606-os (Újlengyeli) úttól délre, a 072/51 hrsz-ú külterületen. A hulladéklerakó, mely egyrészt betelt, másrészt a környezetvédelmi előírásoknak sem felelt meg, már 2003. évben lezárásra került, de rekultivációja még nem zárult le.

A hulladékgazdálkodásra vonatkozó statisztikai adatok elemzése alapján megállapítható, hogy az összes elszállított szilárd hulladék mennyisége és ezen belül a lakosságtól elszállított hulladékmennyiség a vizsgált időszakban növekedett, mintegy 30%-kal. Az összes hulladék mennyiségén belül a lakossági részarány viszonylag állandó, 95% körüli értéket képvisel, tehát meghatározó tényező.

A rendszeres gyűjtésbe bevont lakások száma némiképp meglepő tendenciát mutat: 2000 és 2005. közt csökkenő, 2005 – 2008 közt stagnáló arányt mutat. A 2 szélsőérték különbsége, a több mint 5%-os csökkenés a valóságban még nagyobb értékű lenne, figyelembe véve, hogy a lakásszám növekedett. A KSH adatok szerint a 2000. évi közel 100%-os ellátottság 2008-ra ~92%-ra csökkent, ami valószínűleg nem valós csökkenés, inkább adatszolgáltatási vagy feldolgozási problémára utalhat.

3.4.2. Célállapot meghatározás

A nem megfelelően kezelt hulladékok környezetkárosító hatásai különbözőképpen jelentkeznek. Egyrészt valamely környezeti elem (víz, levegő, talaj) károsodását okozzák, ezáltal nagy népességet érintenek, és a káros hatás időben elhúzódó. Másrészt a hulladékok egyes alkotói a növényi és állati szervezetekbe beépülnek és végső soron az embereket károsítják. Nem jelentéktelen a rovarok és a rágcsálók elterjedése és az esztétikajelentősége sem.

A hulladékgazdálkodási szakterület települési céljainak összefoglalását komplex módon tartalmazza a település Hulladék Gazdálkodási Terve (HGT), amely dátuma szerint ugyan már elévült, de koncepciójában megfelelő a jelen tervezési távlatra is. Jelen fejezet további részében ezért a HGT vonatkozó fejezetéből idézünk.

A HGT hulladékkeletkezés csökkentési célkitűzései, valamint a tervidőszak végére várhatóan keletkező hulladékok összetételi és mennyiségi prognózisa

„A szelektív hulladékgyűjtés késedelmes beindítása miatt nem vállalhatók a Hgt.¹⁵ 56.§-ában rögzített, a hulladékokra vonatkozó országos csökkentési és hasznosítási célkitűzések. Éppen ezért csakis határozottan alacsonyabb értékek tűzhetők ki, amelyek – a leendő rendszer természetéből fakadóan – lassú felfutás mellett teljesülhetnek.

A keletkező hulladék mennyisége csökkenthető, az erre vonatkozó elv a *hulladék-megelőzés*. A megelőzés módszereit a gazdaságosabb termelési technológiák bevezetésében is, de sokkal inkább a mindennapi életben kereshetjük. Nagy hangsúlyt kell fektetni a környezettudatos gondolkodás, vásárlás szemléletének elterjesztésére, amely hosszabb távon kevesebb csomagolóanyag-hulladék képződéséhez vezethet.

¹⁵ Hgt. = hulladék gazdálkodási törvény; ettől csupa nagybetűs rövidítéssel különböztettük meg a települési hulladékgazdálkodási tervet (=HGT)

Fel kell tární a települési hulladék csökkentésének lehetőségeit:

- a vásárlási szokások megváltoztatása,
- hosszabb élettartamú termékek vásárlása,
- kisebb hulladék kibocsátással gyártott termékek iránti kereslet élénkítése,
- az elhasznált és megunt anyagok (pl. ruhák) forgatása.

Hasonlóképpen kell megtanítani a lakosságot, az intézményeket, vállalkozásokat a szelektív hulladékgyűjtésben való részvételre. Ehhez elengedhetetlen, hogy megfelelő infrastruktúra kerüljön kiépítésre és felkutassák a másodnyersanyagként felvevő helyeket, termelőket.” ...

„A hulladékok mennyiségének változását az OHT 2008-ra az alábbiak szerint prognosztizálta:

- Települési szilárd hulladékok: +2 %,
- Települési folyékony hulladék: -10 %,
- Kommunális szennyvíziszap (csatornázottság növekedése miatt): +250 %,
- Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok: +2 %,
- Mezőgazdasági és élelmiszeripari nem veszélyes hulladékok: -20 %,
- Ipari és egyéb gazdálkodói nem veszélyes hulladékok: -20 %,

A területre jellemző demográfiai és egyéb helyi viszonyokat (pl. csatornahálózatra történő rákötések növekvő száma) figyelembe véve az alábbiak szerint módosulnak a várható változások, amelyek alapján az alábbi táblázat értékei kerültek meghatározásra:

- Települési szilárd hulladékok: +1,5 %,
- Települési folyékony hulladék: -95 %,
- Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok: +2 %

Hulladék	Hasznosítási cél	%
Települési szilárd hulladékok	Szervesanyag hasznosítása komposztálással	30
	Csomagolóanyagok hasznosítása	40
Veszélyes hulladékok	Veszélyes hulladék hasznosítása égetőműben	n.a.
Építési, bontási hulladékok és egyéb inert hulladékok	Lehetőség szerint meg kell találni a környéken a hasznosítási lehetőséget	-

...

„A hasznosítási célok

A legfőbb cél, hogy a települési szilárd hulladéknak csak azon részei kerüljenek lerakásra, amelyek nem hasznosíthatók. Elméleti számítások alapján mintegy 30-40 %-a hasznosítható lenne a jelenleg lerakott hulladéknak, amelyhez elengedhetetlen az egyes hulladékok elkülönített gyűjtése. Az emberi tényezőt figyelembe véve sajnos a fent említett arány valószínűleg sosem érhető el, de a területen elérhető legmagasabb arányt „ki kell hozni” a rendszerből.

A szelektív hulladékgyűjtés megoldásának fejlesztése fontos feladat.

A legkritikusabb hasznosítási arány a komposztálható, szerves hulladéknál mutatkozik. Számos ingatlanon saját komposztálás folyik ládákban, „trágyadombon”, de ez még mindig olyannyira elenyésző, hogy szinte alig mutatható ki a hasznosított arányban. Fontos szerepet játszik a marketing, hogy bemutassa szükségességét, elterjessze a komposztálási technikákat, rávegye a lakosságot a közreműködésre. A térségben – Dabas Város külterületén – létesítésre kerülő komposztáló telepek majd hozzájárulnak a komposztálás nagyobb méretű megvalósításához, de ehhez meg kell szervezni a zöldhulladékokat begyűjtő rendszert.

Ahhoz, hogy a kitűzött hasznosítási arányok teljesüljenek jelentős marketinget kell lebonyolítani a lakosság felhívása, tájékoztatása érdekében, illetve oktatási programokat beindítani a gyermekek környezettudatos nevelésére.

A gazdálkodó szervezeteknek a keletkező csomagolási, veszélyes, nem veszélyes hulladékok csökkentésére vonatkozó intézkedéseiket a saját egyedi hulladékgazdálkodási terveikben kell kifejteni és rögzíteni.”

Továbbra is együtt kell működni a térségben kialakításra került Dabasi regionális települési szilárdhulladék kezelési projekt koordináló szervezeteivel.

A településen keletkező zöldhulladékot komposztálásra kell előkészíteni. Komposzttelepet kell kialakítani és a keletkező komposztot helyi célokra kell hasznosítani.

Települési szilárd hulladékoknál a szelektív hulladékgyűjtést a papír, a műanyag, az üveg, és a zöldhulladékokra kell bevezetni. (az előválogatott gyűjtési rendszerek közül a leghatékonyabb a „háztól való szelektív elszállítás” („síófoki módszer”) – ennek bevezetését javasolni kell a regionális gyűjtőrendszer gesztora felé.

A lezárt lerakó rekultiválására és újrahasznosítására tervet kell készíteni.

EI kell készíteni a település hulladékgazdálkodási tervének aktualizálását, a 2004 – 2008. közti időszakra rendelkezésre álló terv felülvizsgálatát és a következő 5-6 éves időszakra¹⁶ szóló kidolgozását.

(Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi programja nem foglalkozik a témakörrel, miután külön megyei hulladékgazdálkodási terv készült. Az ebben foglaltakhoz illeszkedik a települési HGT, illetve jelen települési program is.)

3.4.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

A térségben kialakított Dabasi Kistérségi települési szilárdhulladék kezelési projekt koordináló szervezeteivel való együttműködés keretében továbbra is biztosítani kell a kommunális hulladékok gyűjtését és elszállítását.

Települési szilárd hulladékoknál a szelektív hulladékgyűjtést a papír, a műanyag, az üveg, és a zöldhulladékokra kell bevezetni.

Célszerű fokozatosan kiépíteni a háztól való szelektív gyűjtési rendszert, amely a leghatékonyabb az ismert módszerek közül.

Hulladékudvart kell létrehozni. A hulladék „termelője” hozza a tároló-helyre a hasznosítható vagy elkülönített gyűjtést és feldolgozást igénylő hulladékait, melyek itt összegyűjtve az újrahasznosítást vagy a végleges ártalmatlanítást végző szervezetekhez kerülnek. Főként a nagytömegű háztartási hulladékok (papír, műanyag, üveg), illetve néhány veszélyes hulladékkeltő (akkumulátor, szárazelem, festékes dobozok, gumi) szelektív gyűjtésében mutatható fel eredmény.

A településen keletkező zöldhulladékot komposztálásra kell előkészíteni. A komposzttelep kialakításának célszerű megfontolni a helyi vagy regionális alternatíváját. Prognózissal és számításokkal kell kimutatni – ugyancsak a regionális szervezettel együttműködésben – hogy célszerűbb-e a zöldhulladékot egy dabasi (központi) telepre szállítani, vagy egy helyi telepet létrehozva a komposztot kizárólag helyi célokra kell hasznosítani. (Az általános szakmai tapasztalatok szerint általában a helyi telep és a helyi hasznosítás privilegizált, de Újhartyán esetében versenyképes lehet a térségi megoldás is, mivel a dabasi központi telep elérhető szállítási távolságban van és a komposzt felvevő piaca így nyitottabb.)

A zöldhulladék saját kertben történő komposztálását is lehet szorgalmazni, mert értékes szerves trágyának minősül, és kevesebb lenne az avar égetése is. Itt fontos a tájékoztatás szerepe.

A lakosság részére évente 2 alkalommal szervezett lomtalanítási- akció fenntartása célszerű, - lehetőleg minden évben azonos időszakban és erről a község lakosságát időben tájékoztatni kell.

¹⁶ Célszerű az időtávot is összehangolni a TKP-val, javasolt a HGT 2011 – 16. évekre való kidolgozása

A lezárt helyi lerakót az előzetesen elkészített terv alapján rekultiválni kell, biztosítva a területen az illegális hulladék-elhelyezés kizárását.

Meg kell szüntetni az illegális hulladéklerakókat a település egész területén, újak kialakulását meg kell akadályozni határszemplék tartásával (a mezőőri szolgálat bevonásával) és a környezettudatos nevelés, oktatás segítségével is.

Nagyon fontos a lakosság figyelmének a felhívása, hogy az illegális hulladék lerakása milyen következményeket von maga után. Pl.: természetvédelmi bírság, talajvédelmi bírság, környezetkárosítás, természetkárosítás, a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése, stb.

A hulladékgazdálkodási tervben foglaltakat nyomon kell követni, a szükséges intézkedéseket végre kell hajtani, beleértve a HGT időszzerű aktualizálását is. Javasolt a HGT 2011 – 16. közti időszakra való kidolgozása, a TKP érvényességével összhangban. A HGT aktualizálása során célszerű meghozni a szelektív gyűjtés jövőbeni módjával kapcsolatos döntéseket is.

3.5. LÉGSZENNYEZÉS, ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM

3.5.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

A levegő minősége, tisztasága környezet-egészségügyi szempontból alapvető jelentőségű. Az emberi egészség megóvása szempontjából a levegő állapotjellemzői közül szint bármelyik kritikus tényező lehet, akár a gáznemű összetevők, akár a szilárd (szennyező)anyagok aránya, de még a nedvességtartalma is.

A szervezet a káros légszennyezők hatásának kivédésére energiát fordít, ami felesleges megterhelést jelent, csökkenti a szervezet ellenálló képességét. A szennyezett levegő betegségeket idézhet elő, a meglévőket súlyosbíthatja, késlelteti a gyógyulást. A hirtelen fellépő, rövid ideig tartó magas koncentrációjú szennyezések akut megbetegedést okoznak, általában az érzékenyebb, vagy beteg lakosságot támadják. A krónikus légszennyezés az ember egész életén át hat, a népesség minden tagját éri, generációkon keresztül fejti ki hatását.

Újhartyán levegőminőségét kibocsátói oldalról alapvetően

- az egyedi fűtések,
- a közlekedés (közúti gépjárműforgalom, légiforgalom),
- az ipari és mezőgazdasági tevékenységek

emissziója határozza meg, az általános esetben másodlagos jelentőségű regionális háttér szennyezettségi mutatók mellett.

A regionális háttér szennyezettségre vonatkozóan Újhartyán és környéke adathiányos térségnek tekinthető, mivel az elérhető mérési adatok bázisaitól (Közép- Duna- völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség és az OMSz levegőtisztasági adatai, RIV adatbázis) távol esik, sem az automata sem a kézi mérőhálózat nem szolgáltat közvetlen adatokat. A rendszeresen mért közép – magyarországi bázistelepülések (Budaörs, Budapest, Hatvan, Salgótarján, Szentendre, Vác) adatai a térségre nem vonatkoztathatók. A község területe gyakorlatilag a Jászberény, Szolnok, Kecskemét, Kiskunfélegyháza mérési mezők holtterébe esik. A projektált adatokat mutató országos és regionális légszennyezettségi térképek jelentősebb szennyezettséget nem mutatnak ki, egyetlen mért tényező esetében sem. A helyszíni tapasztalatok ezt a viszonylag kedvező háttérszennyezettségi állapotot alátámasztják.

Az egyedi és lakossági fűtések elsősorban a téli félévben meghatározó szerepűek a levegőminőség szempontjából. A település nagy részben földgáz- és emellett jellemzően továbbra is vegyestüzeléssel oldja meg fűtését. A gázhálózat kiépítettsége megfelelő, azonban használata a háztartásokban nem teljes körű a magas energia árak miatt, így a téli fűtési szezonban a szén- és fafűtésből származó légszennyezőanyagok is befolyással vannak a levegőminőség alakulására.

A KSH közüzemi energia szolgáltatásra vonatkozó adatai közül a vezetékes gázellátás mutatói fontosak környezetvédelmi szempontból. Adatai közül egyedül a gázcső hálózat hossza mutat némi növekedést, a szolgáltatott gázmennyiség enyhén csökkenő mértékű (a számszerű adatokat a *Függelékben* közöljük).

A közlekedési eredetű légszennyezésnél a település mellett elvezető M5 autópálya, a 405.sz. főút, valamint a településen átvezető 46109 j. összekötő út szerepe, valamint az Újhartyán felett húzódó ferihegyi leszálló légifolyosó szerepe a meghatározó.

Alapvetően jótékony hatással van a településre, hogy közelében elhaladó tranzitforgalom döntő része a belterületet elkerüli – a fenti főforgalmi utaknak köszönhetően-, az viszont negatív hatású, hogy ezek a fővonalak a belterület viszonylagos közelségében vezetnek.

A gépjárműforgalom légszennyezési kibocsátásáról Újhartyán térségében nem állnak rendelkezésre mérési adatok, de ezekre következtethetünk a forgalmi terhelési adatokból (2009. évi számlálási adatok,):

- M5 autópálya 42+000 – 43+500 kmsz. közti szakaszán: 52.240 Ej/nap;
- 405 (4606) sz. főút M5 és 46109 j. úti csomópontok közti szakasza: 12.124 Ej/nap;
- 46109. j. összekötőút Újhartyán belterületi átkelési (4606 csomópont és kakucsi közig határ közti) szakasza: 3.262 Ej/nap.

A belterületen áthaladó 46109 j. összekötő utat a célforgalom mellett - a községet elkerülő út hiánya miatt - a helyi átmenő forgalom és az autóbuszos tömegközlekedés is terheli (Inárcs - Ócsa irányában).

A község egyéb utcái inkább csak célforgalmi jellegűek.

A zajterhelés mellett a másik probléma a repülőgép hajtóművek légszennyező anyag kibocsátása. A repülőgép CO₂ és víz mellett egyéb káros melléktermékeket bocsát ki. Összességében a repülőtér környéki légszennyezést egy forgalmas úthoz lehet hasonlítani, A szennyezőanyag kibocsátás mértéke persze sok egyéb tényezőtől is függ. Ilyen tényező a környezeti levegő hőmérséklete, páratartalma, nyomása, a felhasznált kerozin minősége, a repülőgép állapota, és természetesen lényeges, hogy a repülő milyen tevékenységet végez, azaz felszáll, emelkedik, siklik, leszáll, vagy csak gurul. Leszálláskor a szénhidrogén (CH) és a CO kibocsátás igen magas, és ez a kibocsátás érinti közvetlenül a lakosságot.

A különböző szennyező anyagok terjedése a levegőben igen sok szemponttól, elsősorban az időjárási viszonyoktól, és a szennyező milyenségétől függ. Általánosságban az érvényes, hogy annál magasabb a koncentráció, minél közelebb vagyunk a forráshoz.

A községben kiemelt *ipari – mezőgazdasági üzemi légszennyező forrás* nem található, a jelentősebb kibocsátók külterületen illetve az Ipari Park területén helyezkednek el.

A jelentősebb forgalomvonzó – és ezáltal légszennyező és zajkeltő – *ipari és logisztikai tevékenységek az Ipari Park területén települtek*. Ennek fekvése, elhelyezkedése környezetvédelmi szempontból kedvező, a központi belterülettől kellő távolságra, a széljárás szempontjából megfelelő délkeleti irányban, az autópálya átellenes oldalán került kialakításra. Az itt lévő üzemek légszennyezési kibocsátása határértékeken belül marad.

Így az itt keletkező zaj, rezgés és légszennyezés a központi belterületet (lakóterületet) nem terheli.

A külterületen található *mezőgazdasági – üzemi telephelyekkel (majorokkal)* hasonló a helyzet, ezek is kellő távolságban és irányban helyezkednek el a védendő területektől.

A Hernádi út menti sertéstelep a belterülettől délre, több mint 1,5 km-re, a volt nagyüzemi baromfitelep létesítményei belterülettől keletre, több mint egy km-re találhatók, - utóbbiak ráadásul kedvező, erdei környezetben.

A mezőgazdasági földművelésből eredő porszennyezés és zaj időszakosan terheli a belterület szélső területeit is, de csak a belterület nyugati peremén, mivel itt csatlakozik jelentősebb szántóterületekhez. A keleti szegélyzóna is érintett, de jóval kisebb mértékben, az északi és a déli területek pedig védettek a földművelésből eredő ártalmak ellen.

Itt említendők még a közmű- és közüzemi szolgáltató telephelyek települési környezeti hatásai. A lezárt hulladéktelep a védendő területektől távol, erdős környezetben található, légszennyező hatása már nincs, bár rekultivációja még nem fejeződött be. A közös kommunális szennyvíztisztító a belterülettől északra, Kakucs területén, megfelelő védőtávolsággal épült. Szaghatása a belterületre nem zavaró.

Mérésekkel alátámasztott tény, hogy *a zaj* jelentős mértékben befolyásolja az emberek életminőségét, közérzetét. A tartós zajhatás kimutatható fiziológiás, pszichés terhet jelent. Ahhoz, hogy a jogszabályban megfogalmazott zaj határértékeket jobban tudjuk értékelni, röviden ismertetjük a különböző mértékű zajok emberre gyakorolt hatását.

A 40-65 dB-es zajok pszichés zavarokat, a koncentráció képesség csökkenését, fáradékonyságot okoznak. Ez a zajszint többé-kevésbé megszokható, nem okoz maradandó károsodást. A 65-75 dB-es zajok vegetatív zavarok sokaságát idézik elő: a hajszálerek szűkületét, vérnyomás emelkedését, pupilla tágulását, nyál- és gyomorelvezasztás csökkenését stb. okozzák és bár a zaj hosszabb idő után sem szokhat meg, maradandó károsodást okozó hatását nem sikerült bizonyítani.

A 75 dB fölötti tartós zajhatásra lassú és több szakaszban zajló hallásromlás következik be. A kezdeti szakaszban az ilyen zajterhelésnek kitett emberek fejfájásról, álmatlanságról és fülzúgásról panaszkodnak. Az egész napos, ekkora mértékű zajterhelés után átmeneti hallásromlás mutatható ki.

120 dB felett érzük el a fájdalomküszöböt, 160 dB-nél dobhártyarepedés következhet be. Hirtelen hanghatás nagy (120-130 dB) intenzitással barotraumát okozhat, ilyenkor a hallás maradandó csökkenése következik be már egyszeri behatás esetén is. A 175 dB akár halálos is lehet.

Az alvás megzavarása már 40 dB intenzitású zajra jelentkezik. 70 dB zajszinttől az emberek 33 %-a teljesen felébred. Hirtelen erős zajok megzavarják az alvás ritmusát és mélységét, az utána következő alvás már nem pihentető, a zavart alvású egyén fáradtan ébred. Ez az alapja annak, hogy az éjszakai zajterhelést sokkal szigorúbban ítéli meg a

szabályozás, mint a nappalit, így a zajhatárértékek nappali (06-22 óráig) és éjjeli (22-06 óráig) időszakokra osztottak.

Újhartyán legjelentősebb környezeti zajforrása *a közlekedésből ered*. Ezenkívül számolni kell, a szórakoztató tevékenységekből származó zajokkal is.

A Polgármesteri Hivatalhoz nem érkeztek üzemi környezetből zajt kifogásoló panaszok, de ugyanígy nem voltak az utóbbi néhány évben egyéb zajforrásokra vonatkozó panaszok sem.

A TKP megalapozáshoz készített kérdőíves felmérésben is első helyen a közúti közlekedés, második helyen a vendéglátó-ipari eredetű zaj –rezgésártalmak szerepeltek (a felmérés anyagát és kiértékelését l. a *Függelékben*).

A szabadidős tevékenységekből eredő zajterhelés körébe tartoznak a kulturális szórakoztató-, vendéglátó- és sporttevékenységekből eredő zajok. Lakosságtól néhány ilyen jellegű panasz érkezett az Önkormányzathoz, lakóterülethez közeli vendéglátóhelyi zajt kifogásolva.

3.5.2. Célállapot meghatározás

A közlekedési zaj- és rezgésterhelési helyzet viszonylag kedvező, de a forgalom növekedésével az ártalmak egyre kifejezettebbé válhatnak. A megfelelő területfelhasználási szerkezet fenntartásával a telephelyi zajártalmak kizárhatók a védendő területekről.

Javíthat az állapotokon az M5 autópályán távlatilag tervezett zajvédelmet szolgáló beruházás megvalósulása, a belterületi forgalomszervezés fejlesztése (különösen a 40109 j. út átkelési szakaszán), a távlati északi elkerülőút megépítése és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása.

Ugyancsak célként tűzhető ki a település csendvédelmi övezeti rendszerének megalapozása és kialakítása.

Levegőtisztaság védelmi szempontból is szükséges a jelenlegi kedvező állapot megőrzése. A közlekedési és telephelyi kibocsátások szabályozása mellett fontos a kommunális eredetű emisszió csökkentése, valamint a külterületről származó légszennyezés (por) minél hatékonyabb kizárása és megkötése.

A belterületen továbbra sem engedélyezhető légszennyező illetve zajos üzem, telephely létesítése. A jelenleg időszaki panaszra okot adó vendéglátós eredetű zavaró hatásokat az érvényben levő előírások betartásával és betartatásával lehet elhárítani.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.3. sz. Stratégiai programja az „Egészséges települési környezet (ETK)” amely a prioritások között határozza meg a

1/ Imissziós mérőhálózat bővítését és zajszennyezés monitoring hálózat kiépítését,

2/ Közlekedés átszervezését (ezzel a TKP helyi közlekedésszervezési fejezete foglalkozik),

Ezek között az első stratégia cél megvalósításában érdekelt Újhartyán is, mivel jelenleg a monitoring nem terjed ki a településre, márpedig szükséges lenne a tényadatok ismerete.

3.5.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

A megoldási javaslatok egy része a zaj- rezgés, valamint a levegőtisztaság védelem érdekeit egyaránt szolgálja, mindenképp előtt ilyenek a település zöldfelületi rendszerének fejlesztését, a védelmi célú növénytelepítést szorgalmazó javaslatok, valamint a forgalomcsillapítási javaslatok.

Az épületeknél törekedni kell a korszerű, kis energiaigényű fűtési berendezések alkalmazására, igénybe kell venni a fűtőkorszerűsítési támogatási lehetőségeket – különösen az önkormányzati kezelésben lévő intézményeknél. A gázellátó rendszerre való további rácsatlakozás nem egyértelműen támogatott. Pozitív hatásai, hogy a gáztüzelés esetén a füstgázok kedvező légszennyezőanyag kibocsátása mellett nem keletkezik a szilárdtüzelésre jellemző salak és hamu, mely kiporzása révén, illetve hulladékként (elhelyezési problémák) is okoz zavaró hatást. Ugyanakkor a gáztüzelés szorgalmazását nem javasolt, mivel a gáz nem megújuló energiaforrás. Továbbá a lakosság a magas energiaárak miatt így is igyekszik a minimálisra csökkenteni az energiafogyasztását és a korszerű kazánokkal, kevesebb és részben alternatív tüzelőanyaggal nagyobb hatékonyságot érnek el (a széntüzelés és az olajtüzelés nem használt technika). Inkább az épületek hőszigetelését és a nyílászárók cseréjét kell támogatni, ami a településen már sok háznál megtörtént és hatékony passzív védelem.

Elő kell segíteni a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítását, kerékpáros sávok vagy kerékpárút megépítését, mert annak megvalósulása esetén nőhet a kerékpárforgalom, csökken az autóhasználat a helyi közlekedésben.

Tovább kell folytatni fő közlekedési út mellett ott, ahol a helyszínrajzi adottságok megengedik fásítás és cserjesávok telepítését, mert a zöldfelület jelentős mennyiségű port köt meg, javítja a mikroklímát (a száraz levegő nedvességtartalmát növeli), elősegíti a település átszellőzést és mint oxigén termelő javítja a levegő minőségét. További előnye az útmenti fásításoknak a vibrációs kár csökkentése. A fának ez a kevésbé ismert védelmi funkciója, amelyben gyökérzete játssza a fő szerepet. A megszakítás nélküli tömör burkolat a házakra továbbítja a közlekedés okozta rázkódásokat és rezgéseket. Kezdetben csak megrepedezik, majd lehullik a vakolat, később azonban a közfalak, súlyosabb esetben a tartófalak is megrepedhetnek. Lassú, alig látható folyamat ez. A ház előtt álló fák a tömör útburkolatot megszakítva meggátolják, hogy a rázkódások és rezgések a házakra továbbterjedjenek. A mechanikai rázkódások és rezgések elleni védelem egész évben érvényesül.

A települési zöldfelületek növelése szükséges a településkép kedvező kialakítása, valamint a por- és zajterhelés mérséklése szempontjából.

Meglévő zöldfelület felújítása lényeges feladat a településkép javításán kívül környezetvédelmi szempontból is, hiszen a szakszerű növénytelepítés hozzájárul a település tisztaságának megőrzéséhez, a levegőben található szennyező és allergén anyagok megkötéséhez.

A településrendezési tervben előírt elkerülő út megépítését önkormányzati eszközökkel is támogatni kell.

A település zajártalmak által legterheltebb része az Erdősor utca déli és a Pipacs utca keleti része. Itt egyidejűleg több zajkeltő hatás is érvényesül és okoz gondot (M5 autópálya, 4606 j összekötő út és csomópont, benzinkút forgalma, repülőgép-forgalom). (A zaj által okozott élettani károsodások csak hosszú idő után észlelhetők, amikor már nehezen lehet megállapítani az összefüggést a zaj és a károsodás között. A káros hatások nem csak akkor jelentkeznek, ha valaki erős hanghatásnak teszi ki magát, hanem akkor is, ha tartósan olyan környezetben él, ahol a zajszint magasabb a megengedettnél.)

A (gyors)forgalmi utak közelében leggyorsabban a *sebesség korlátozásával* lehetne védekezni az M5 autópálya és a 405/4606 j összekötőút újhartyáni

szakaszán. Ennek elrendelése azonban nem önkormányzati kompetencia, ezért – a megfelelő indoklással alátámasztva – az állami utak kezelőihez lehet fordulni a sebességcsökkentésre vonatkozó kéréssel.

Hosszabb távú megoldás a zajvédő fal vagy ernyő kialakítása a Pipacs utcánál (a már elkészült szakvélemény alapján), illetve a Pipacs utcai erdősáv újratelepítése megfelelő fajú és szerkezetű faállománnyal.

Új légszennyező üzem, ipari vagy állattartó telephely csak a kibocsátási határértékeknek megfelelő technológiával, a védőtávolsági előírások megtartásával, a légáramlási viszonyok figyelembe vételével telepíthetők. Erre a célra a belterületektől megfelelő távolságra ipari illetve különleges mezőgazdasági (vagy közmű- és közüzemi) telephelyi övezetek jelölendők ki. Ezekon kívül levegőszennyező, zajos vagy rezgésártalmakat okozó tevékenység, létesítmény nem telepíthető.

A TKP javasolja **differentiált zajvédelmi övezeti rendszer** kialakítását a település (bel)területén.

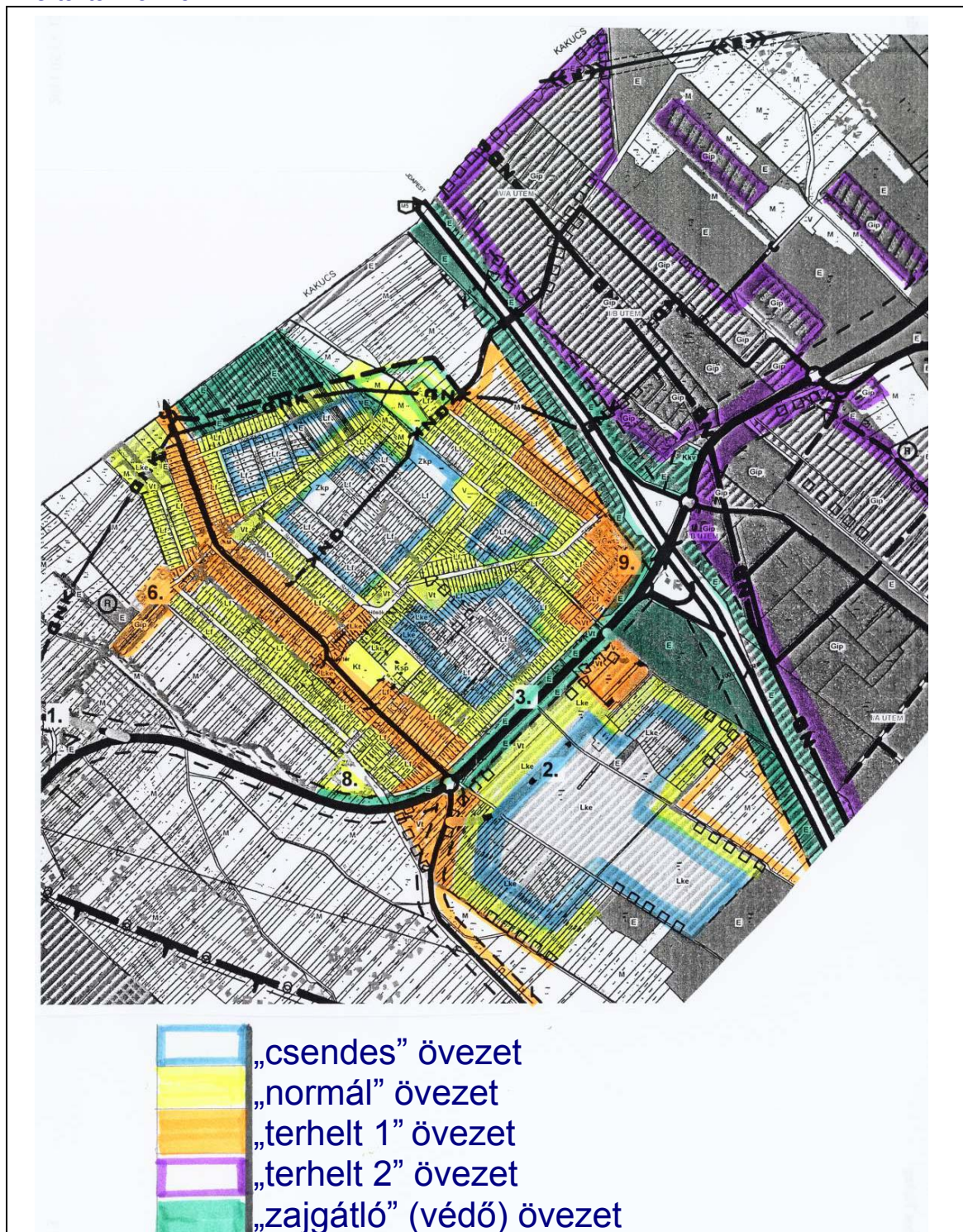
A rendszer alkotóelemei a legvédettebb „**csendes**” övezetektől a „**normál**” és a „**terhelt - terheltebb**” települési övezetekig határozhatók meg. E hármas – vagy négyes övezeti felosztásra jelen programban általános, elvi javaslat fogalmazható meg, amelynek elfogadása esetén megtörténhetnek a lehatárolások és utána egy önálló csendvédelmi helyi rendeletben vagy a környezetvédelmi rendelet amúgy is szükséges módosításában lehet jóváhagyni és elrendelni.

Az elvi lehatárolásra a mellékelt térképlap tesz javaslatot. Az egyes övezetek főbb „fizikai jellemzői”¹⁷ az alábbiakban foglalható össze:

- () a „**csendes**” (lakó)övezet lényege, hogy itt nemcsak hogy nem lehet zavaró zajforrás (pl. nyílt éjszakai szórakozóhely, diszkó, asztalos-üzem, karosszéria javító, baromfitelepe, stb.), de az utcákon is forgalomkorlátozás van (teherforgalom kitiltva, max. 30 km/ó sebességkorlátozás, stb.);
- () a „**normál**” (lakó)övezet hasonló előírásokkal, de kevésbé szigorú forgalmi korlátozással (pl.: csak a 3,5 t-nál nehezebb teherforgalom tiltott, de a sebesség a normál 50 km/ó) a lakótelkeken a lakóterületi határértékeknek megfelelő egyéb tevékenységek is folytathatók és a lakótömbben levő nem lakó funkciók (vendéglátó, szolgáltató, stb.) időkorláttal üzemelhetnek;
- () „**terhelt 1**”: alapvetően lakóterület, de vegyesen más funkciókkal, ahol időlegesen megengedettek a zavaró hatású tevékenységek is. ezek általában település központi terei, főutak menti területei, egyéb rendezvényterületek, zenés szórakozóhelyek, időszakosan zajos telephelyek (pl. járműtelepek) környezete, stb.,
- () „**terhelt 2**”: ez alapvetően abban különbözik fentitől, hogy a zavaró hatás nem köthető időszakokhoz, hanem többé-kevésbé állandó jellegű: pl. autópálya környezete, 24 órában működő létesítmények (pl. transzformátorház, vízmű-gépház, stb.) környezete, ami általában nem is lakó, hanem vegyes vagy gazdasági (Gksz) terület. Ebbe a „zajos övezetbe” tartozik pl. automatikusan az ipari park, a mezőgazdasági majorok, közlekedési telephelyek, stb. területe, tevékenységüktől függetlenül.

¹⁷ Az övezetek jogszabályban meghatározott települési zajvédelmi határértékekhez való kötéséről a csendvédelmi rendeletben célszerű rendelkezni.

Az övezeti lehatárolási rendszer logikája a fokozatosság elvén alapul, vagyis hogy a az egymással közvetlenül szomszédos terület egységek besorolása lehetőleg egyesével változzon, de két fokozatnál nagyobb ugrást semmiképpen ne tartalmazzon.

A fenti „zajövezeti” térképvázlat az ismertetett szempontok alapján készült, - az M5 mellett esetleg megépülő zajárnyékoló fal nélküli állapotra. (A vázlat a fenti 4 kategória mellett tartalmazza a zajvédelmi védőterületek – pl. véderdők – területeit is¹⁸.)

¹⁸ Az ábra a TSZT folyamatban levő módosítási térképén készült (Pestterv 2011.)

3.6. HELYI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS

3.6.1 Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

A települést a 405 sz. közlekedési út elkerüli, É-D irányban a 46109 j. forgalmi út szeli ketté, a helyi utak hálózata innen csatlakozik le és ágazik el. A környező települések helyközi buszjáratokkal jól megközelíthetőek, öt viszonylat érinti, a községben 6 db buszmegálló található. Helyi tömegközlekedés a község nagyságából fakadóan nincs, létesítése nem is indokolt. A közúti közlekedésen belül meghatározók a belterület mellett elhaladó fővonalak. Az M5 autópálya és a 405-ös út is bonyolít távolsági autóbuszos („Volán”) tömegközlekedést. Vasútvonal illetve állomás legközelebb Dabason található.

A gépjármű ellátottsági adatok elemzése során megállapítható, hogy a személyszállító járművek száma nagyjából megegyezik a mindenkori lakásszámmal, egy évtized alatt kb 10%-os növekedést mutat. Hasonlóan alakul ezen belül a személygépkocsik száma is. Környezetvédelmi szempontból nem következtethetünk negatív tendenciákra a gépjárművek számából és növekedési arányukból. Az átlagosan háztartásonként 1 gépjármű motorizációs szempontból alacsony érték.

A helyi közlekedésben jelentős szerepe van a kerékpárnak, de kiépített kerékpárút nincs a településen. Országos - regionális kerékpárút nyomvonal kijelölése a Dabas - Pilis irányban érinti a települést¹⁹. Az Újhartyánt Dabassal összekötő kerékpárút, valamint az ehhez kapcsolódó kerékpáros sávok terveit szükséges mielőbb elkészíteni.

A helyi közutak útkategória szerinti megoszlásában terhelési szempontból kiemelt szerepet játszik a 46109 j. mellékút (Fő u.), amely a 405-ös úti csomópontjától végig belterületen, jelentős szakaszán a községközponton keresztül halad és Inárcs felé biztosít összeköttetést:

- a Fő u. forgalomterhelési adata:

46109 j. mellékút belterületi átkelési szakasza: 3.262 Ej/nap.

A fő utcára merőleges és ezzel párhuzamos utcahálózat kiszolgáló út hálózat – a község lakóutcái – közel egyenrangúak és többnyire csak célforgalommal terheltek. E belterületi, viszonylag homogén, nagyjából derékszögű utcahálózatból kiemelhető a:

- Arany J. utca,
- Monori utca,
- Újsor utca – Pilisi u.,
- valamint a potenciális tehermentesítő szerepe miatt említendő Pipacs utca, - amelyek némi gyűjtőúti szerepkört is ellátnak, ennek megfelelően forgalmi terhelésük is erősebb.

A lakóutca hálózatból pozitív környezeti adottságaik (szabályozási szélesség, keresztmetszet, zöldsáv, rendezett utcakép, stb.) miatt megemlítendő a Fő utca mellett az ezzel párhuzamos Szép u. és a Malom u. is.

¹⁹ Forrás: Pest m. TrT. 2006.: határozattal elfogadott térszerkezeti tervlapja

3.6.2. Célállapot meghatározás

Javítani kell a helyi közlekedés feltételeit, beleértve ennek környezeti hatásait is. Ennek érdekében kettős feladatot kell megoldani:

- támogatni kell a környezetbarát (környezetet nem, vagy kevésbé terhelő) közlekedési módokat;
- ki kell zárni, vagy korlátozni a kell a környezetszennyező közlekedési módokat.

Újhartyában az előbbiekre elsősorban a gyalogos- és kerékpáros közlekedés, valamint a tömegközlekedés támogatása vonatkozik, míg a korlátozás elsősorban a teherforgalmi, illetve átmenő gépjármű forgalmi terhelés csökkentését kell hogy célozza.

E célok elérése érdekében biztosítani kell a támogatandó közlekedési módok elsődlegességét a helyi forgalomszervezésben. El kell érni továbbá, hogy a belterületi úthálózat kiépítettségi paramétereit amúgy is meghaladó nehézgépjármű forgalom a település védendő területeit (elsősorban központi belterületét) kerülje el, továbbá, hogy az átmenő forgalmi igények minél inkább elkerülő nyomvonal(ak)on legyenek kielégíthetők.

Meg kell oldani a belterületen a forgalmi út, a gyűjtő szerepű utcák, kiemelt lakóutcák megfelelő keresztmetszeti és burkolati kialakítását, a forgalombiztonsági berendezések és jelzések megfelelő elhelyezését és karbantartását, valamint a környezetvédelmi célokat is szolgáló növényzet célszerű és esztétikus kialakítását. A csillapított forgalmú zónákban (a fent javasolt „csendes övezetekben”) forgalomlassító és terelő létesítmények elhelyezése szükséges. A helyi közlekedésszervezés alapjainak megépítése, karbantartása során tekintettel kell lenni az akadálymentesítés szabályaira is.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.3. sz. Stratégiai programja az „Egészséges települési környezet (ETK)” amely a prioritások között határozza meg a

1/ *Imissziós mérőhálózat bővítését és zajszennyezés monitoring hálózat kiépítését (ezzel a TKP helyi zaj - levegő fejezete foglalkozik),*

2/ *Közlekedés átszervezését.*

Ezek között az második stratégia célban megfogalmazottak értelmezhetők Újhartyánra is. Az intézkedés célja a *„lakosok életkörülményeinek javítása a közlekedés racionalizálásával és fejlesztésével, melynek közvetlen hatása a zaj-és légszennyezés csökkenése”*. Az intézkedés tartalmából több is alkalmazható a településre, így a „

- ... főbb útvonalak településeket elkerülő szakaszainak kialakítása,
- a közösségi közlekedés fejlesztése és optimalizálása,
- kerékpárutak kiépítése, fejlesztése,
- kampány a tömegközlekedés és a kerékpár használata mellett,
- forgalmi csomópontok, közlekedési létesítmények átalakítása, fejlesztése, ...
- teherszállítás áterhelése a vasúti szállításra, annak támogatásával, zajvédő létesítmények kialakítása, üzleti infrastruktúra fejlesztése (ipari parkok, ...).”

3.6.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

A helyi közlekedésre szolgáló utak, utcák burkolatának felújítását tovább kell folytatni, a földes utak burkolatkiépítését pályázati lehetőségek igénybe vételével is elő kell segíteni.

Járdák felújítását, akadálymentesítését tovább kell folytatni a gyalogos közlekedés javítása érdekében. Az útkeresztezéseknél ügyelni kell a szegélyek kerekesszékekkel, gyerekocsival való járhatóságának biztosítására.

A tervezett regionális kerékpárúthoz történő csatlakozás első lépéseként a kerékpárutat be kell hozni Újhartyán belterületére is. A kerékpár út építésnél még talán fontosabb azonban a kerékpározás belterületi feltételeinek általános javítása.

Környezetvédelmi szempontból a legjelentősebb helyi közlekedésszervezési javaslat a gépjárműforgalom differenciált, a helyi közúti és települési környezeti adottságokkal összehangolt rendszerének kialakítása. Ennek érdekében meg kell határozni – a településrendezési terv úthálózati besorolása alapján – az egyes út- és utcatípusok terhelhetőségét:

- forgalomtípus (átmenő vagy célforgalom) -
- súly- illetve tömegterhelés (járműkategóriák illetve tengelynyomás) –
- sebességhatár szerint.

Mivel a település főutcája állami út, a fenti szabályozás valamennyi többi, önkormányzati kezelésben levő útra (utcára) alkalmazható.

3.7. ENERGIAELLÁTÁS

3.7.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

A község az országos hálózatokról fedezi energia igényét. A villamos-energia ellátás háztartási célú ellátása gyakorlatilag 100%-osnak mondható. A földgázra kötött lakossági fogyasztók száma is meglehetősen magas értéket mutat (több mint 1000 háztartás), azonban az utóbbi évek tendenciája, hogy a drága vezetékes gázt csak főzésre vagy vízmelegítésre használják, a fűtést ismét hagyományos módon oldják meg. A lakások fűtése így fa, szén, vegyestüzelés, ill. villamos energia használatra is épül. A földgáztüzelésre a '90-as években tértek zömében fát, így a földgázfogyasztók számának ugrásszerű növekedése már nem várható,- sőt, a fent vázolt tendenciák miatt a gázfogyasztás kismértékben csökkent.

A község közintézményei bekapcsoltak a vezetékes gázhálózatba, csakúgy, mint az ipari Park üzemei.

A közüzemi energia szolgáltatásra vonatkozó adatok közül elsődlegesen a vezetékes gázellátás mutatói érdekesek környezetvédelmi szempontból. Adatai közül a rákötések száma és a gázcső hálózat hossza mutat némi növekedést, a szolgáltatott gázmennyiség enyhén csökkenő mértékű (2008/2000.év=~95%. A részletes adatsort lásd a *Függelékben.*)

A település energiafelhasználására vonatkozó nyilvántartásokban a *megújuló energiaforrások használatára vonatkozó adatok nem szerepelnek.*

Környezeti szempontból a megújuló energiaforrások használata lenne a legkedvezőbb, mivel ezek abszolút értelemben nem növelik a légkör szén-dioxid tartalmát (üvegházhatás). A szél, a geotermikus és napenergiát felhasználó technológiák lehet, hogy a nem túl távoli jövőben versenyképessé válnak a fosszilis tüzelőanyag felhasználással. Amíg ez be nem következik, addig a fosszilis, nem (illetve igen lassan) megújuló energiaforrások között is különbséget kell tennünk környezeti hatásuk szerint. Az egyik döntő különbség, hogy az olaj 17 %-kal, a földgáz 43 %-kal kevesebb szén-tartalmat tartalmaz egy energiaegységre vonatkoztatva, mint a szén. A szén messze a legkárosabb környezetrongáló fosszilis tüzelőanyag mind levegőszennyezési, mind klíma szempontból (üvegházhatás), a tüzelése során keletkező hamu-pernye mennyiség is hátránya a többi fosszilis energiahordozóval szemben. A földgáz a

legegyszerűbb szénhidrogén. Fő alkotórésze a metán, ezt általában különböző mennyiségű CO₂ gáz ill. olyan gyúlékony gázok kísérik, mint az etán, propán. A földgáz egyszerű összetétele és különösen alacsony kéntartalma az oka annak, hogy más szénhidrogéneknél kevésbé légszennyező.

A község közterületein a forgalmi viszonyoknak megfelelő **közvilágítási** berendezések kiépítése jónak mondható. Az elmúlt évtizedben energiatakarékos fényforrások alkalmazásával jelentős korszerűsítés történt. Az önkormányzati kezelésben levő épületek, **intézmények** felújítása során – az anyagi lehetőségek függvényében – tekintettel voltak az energiatakarékosság szempontjaira (pl. hőveszteség – hőszigetelés; fűtési rendszerek hatékonysága, fűtőberendezések cseréje, stb.) is.

3.7.2. Célállapot meghatározás

Az energiaellátás biztonságos szolgáltatása mellett egyre nagyobb figyelmet kell fordítani a környezetet nem terhelő energiaforrások népszerűsítésére és alkalmazásuk támogatására, valamint a hagyományos energia ellátási módok környezetkímélő, takarékos fejlesztésére.

Az alternatív energiaforrások közül Újhartyánban elsődlegesen a nap- és a szél- energia hasznosításra van kedvező lehetőség, egyéni háztartási vagy üzemi, illetve önkormányzati szinten is. Szorgalmazni kell ezek alkalmazását és elterjesztését, a település rendezési terv által megfogalmazott övezeti előírásokkal összhangban (gazdasági övezetekben korlátozás nélkül telepíthetők, lakóterületen a településkép védelmi szabályok megtartásával).

A hagyományos energiaforrások hasznosítása során törekedni kell a felhasználási hatékonyság növelésére, a minél korszerűbb energiatakarékos rendszerek és a legjobb hatásfokú energia felhasználó berendezések alkalmazására.

A környezettudatos energia felhasználás népszerűsítése érdekében rendszeres tájékoztatást kell nyújtani a lakosságnak, minden formában. Különösen célszerű felhívni a potenciális felhasználók körében a figyelmet az energia - racionalizási, - hatékonysági és – takarékosági pályázatokra, valamint az alternatív energiaforrások kihasználásának lehetőségeire.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program 4.4. sz. Stratégia programja a „Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése és energiahatékonyság (MEF)” amely a prioritások között határozza meg a

- 1/ *Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozását,*
- 2/ *Megyei Bioenergetikai Klaszter létrehozását,*
- 3/ *A megyei és önkormányzati intézmények energiahatékonysági jellemzőinek javítását.*

Ezek közül Újhartyán települési szinten elsődlegesen a 3., másodlagosan a 2.sz. stratégiai programhoz való csatlakozásban érdekelt.

3.7.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

Az önkormányzati kezelésben lévő épületek folyamatos energetikai szempontú felülvizsgálata (fűtés, melegvíz használat, világítás, hőszigetelés hatékonysága) során továbbra is kiemelt szempont az energiatakarékosság, az anyagi és fizikai források minél hatékonyabb hasznosítása.

Az önkormányzati tulajdonú épületek, intézmények épületszerkezeteinek, nyílászáróinak felújítása, cseréje során a korszerűbb, kisebb hőveszteséggel járó megoldások részesítendőek előnyben.

Felül kell vizsgálni a községi intézmények fűtési rendszerét és ennek során mérlegelni kell az alternatív fűtési módok (pl. vegyestüzelésű kazán, biobrikett égetés, stb.) lehetőségét is.

Egyfajta öko – típusú energialánc kialakítása esetén a településen keletkező égethető hulladék helyben való hasznosítása is jelentős javulást mutatna. A háztartásokban vagy a mezőgazdaságban keletkező, szelektíven gyűjtött és helyben válogatott hulladékok egy része feldolgozható és energetikai célra hasznosítható, továbbá a megújuló energiaforrások bevonhatók az ellátási rendszerbe, - ezekkel csatlakozhatna a település a fent említett megyei stratégiai célkitűzés megvalósításához. Konkrétan a mezőgazdasági biomassa előállítók másodlagos termelési - hasznosítási tevékenységeivel (pl. biogáz termelés), a lakosság alternatív energiaforrás hasznosítási (napelem, napkollektor, szélkerék) aktivitásának növelésével, valamint egy önkormányzati energia gazdálkodási és racionalizálási feladatterv kidolgozásával lehet elősegíteni a megyei és térségi stratégiához való illeszkedést, javítva a települési környezet (elsősorban a levegőtisztasági állapot) minőségét. Ez utóbbi részeként folytatni kell az önkormányzati épületvagyon karbantartása, felújítása során a környezet- és energiatudatos bánásmódot, a hosszútávú hatékonysági és takarékosági szempontok érvényesítését. Az építési - felújítási (közbeszerzési) pályázatok kiírása és elbírálása során szempontként kell érvényesíteni az energiatakarékossági megfelelést is.

3.8. HAVÁRIA, RENDKÍVÜLI KÖRNYEZETVESZÉLYEZTETÉS ELHÁRÍTÁSA ÉS A KÖRNYEZETKÁROSODÁS CSÖKKENTÉSE

3.8.1. Helyzetértékelés (vizsgálati eredmények, alapadatok)

Újhartyán község elhelyezkedése katasztrófa védelmi szempontból kedvező, a közelében fokozott természeti (árvíz veszélyes, földrengés veszélyes, stb.) vagy művi (erőmű, nehézipar, stb.) veszélyforrás nem található. A település kiterjedése és szerkezete katasztrófa védelmi szempontból ugyancsak kedvező, a község belterülete ~6410 ha. Jellemző a községre, hogy a viszonylag lazán beépített lakótömbökben mellett nagy kiterjedésű be nem épített szántó és kertterületek is találhatóak. A község intézmény- és közpark területe a népességszámhoz viszonyítva kicsi.

A község főtengele a közel É- D-i irányú 40109. sz. közlekedési út ~1,8 km hosszú szakasza. A hosszú távon tervezett elkerülő út megépítéséig ebből, illetve a forgalmi terheléséből adódóan *mérsékelten jelentős* a közlekedésből adódó veszélyhelyzeti lehetőség. Legveszélyesebb csomópontok a belterület déli peremén a 405-ös úti keresztezés, a belterületen az Újsor és a Zrínyi M. utcai kereszteződése.

A település árvédelmi szempontból nem érintett, belvízvédelmi problémák – normál viszonyok közt - kisebb területeken jelentkeznek.

Újhartyán község **IV. polgári védelmi osztályba sorolt** település.

Fentiekből adódik, hogy Újhartyán község nincs kiemelten veszélyeztetett helyzetben, a legvalószínűbb előfordulási veszélyhelyzet okozói lehetnek:

- M5 autópálya és a 405-ös főközlekedési út forgalmából adódó közlekedési eredetű problémák, haváriák,
- gyenge - közepes belvízveszély,
- ad hoc természeti katasztrófák (felhőszakadás, extrém hőmennyiség, vagy szélerősség, földrengés stb.).

A rendkívüli veszélyhelyzetek kezelése érdekében Újhartyán önkormányzata elkészítette és jóváhagyta a következő terveket:

- Megalakítási terv Újhartyán Község Polgári Védelmi szervezeteinek létrehozására (Dabas, 2005. 08. 10., 21-15/2005 sz.)
- Újhartyán Község helyi vízkár elhárítási terve (Bp. 2008.10.21.).

3.8.2. Célállapot meghatározás

El kell érni, hogy a települést illetve a helyi lakosságot potenciálisan érintő minden vészhelyzetre, esetleges haváriára legyen kidolgozott koncepció és terv, valamint felelős és ütképes szervezet a problémák megoldására.

Amennyiben a szervezet térségi – kistérségi, biztosítani kell a helyi kapcsolattartó személyek (felelősök) megfelelő képzettségét és informáltságát a minél gyorsabb és hatékonyabb intézkedések érdekében.

Meg kell oldani a katasztrófa védelmi dokumentumokban foglalt meghatározott feladatok ütemezett teljesítését. A „hétköznapi feladatok” ellátása mellett fel kell készülni a váratlanul bekövetkező, rendkívüli helyzetek kezelésére, ami a katasztrófavédelem lényege.

Pest megye aktuális (III.) környezetvédelmi program külön stratégiai program fejezetben nem foglalkozik a tárgykörrel, de a „komplex vízvédelmi” blokk prioritásai között határozza meg a *belvízvédelem* megoldását, amelyben a település is érintett és érdekelt.

3.8.3. Megoldási (fejlesztési, védelmi) javaslatok

Haváriát okozó események kezelése érdekében rendszeresen felül kell vizsgálni és aktualizálni az elkészített védekezési és cselekvési terveket.

Rendkívüli esemény bekövetkezése esetében a tervekben előírtakat kell követni a keletkező károk minimalizálása érdekében.

A tűz- és robbanásveszélyes létesítmények előírt védőtávolságát és biztonsági előírásait be kell tartani.

Az elkészült katasztrófa védelmi dokumentumok közül a helyi vízkár elhárítási tervben meghatározott belvízproblémák kezelése során, környezetvédelmi szempontból tekintettel kell lenni – legalább a külterületi cselekvési területeken – a természeti-ökológiai szempontok érvényesítésére is. Alkalmazni kell az időszakos többletként jelentkező csapadékvizek, talajvizek ártalommentes helyben tartásának ökológiai – mérnökbiológiai módszereit, ideiglenes tározásának biztosítását, a feltétlenül szükséges vízelvezetési teendők megoldása mellett.

4. A TKP MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ESZKÖZEI

A települési környezetvédelmi program (TKP) megalkotása a települési környezetvédelmi és egyben a településrendezési tevékenység fontos állomása, de megfogalmazásával, elfogadásával ez a tevékenység nem zárul le, sőt, kezdetét veszi egy tudatosabb, átgondoltabb településfejlesztési és gondozási időszak.

A TKP, mivel első ízben, koncepcionális előzmény nélkül és viszonylag egyszerűsített tematikával készült el, nem tud minden felmerülő kérdésre részletes választ adni, de szakterületenként összegzi a főbb települési környezetvédelmi problémákat, iránymutatást ad az elérendő célállapot meghatározásához és legalább stratégiai szinten megoldási javaslatokat fogalmaz meg ezek elérésének érdekében.

Ez utóbbiak szempontjából szükséges áttekinteni az Önkormányzat rendelkezésére álló **megvalósítási eszköztárat** (tervezési, jogi, intézményi, stb.) és további konkrét lépések lehetőségeit (akcióterületek kijelölése, projektlista, környezeti információs rendszer, monitoring, stb. meghatározása).

Ezek felsorolásszerű összefoglalása:

A stratégiai program megvalósításához szükséges jogi eszközök és intézményi tevékenységek, továbbtervezési feladatok:

- a környezettel, környezetvédelemmel, környezet-egészségüggyel kapcsolatos adatok intézményes összegyűjtése és értékelése
- környezetvédelmi tárgyú rendeletek megalkotása, a meglévő környezetvédelmi rendelet felülvizsgálatra és módosítása
- környezetvédelmi alap pénzeszközeinek biztosítása
- környezetvédelmi tudatformálás és kommunikáció, a környezettudatos nevelési módszerek elterjesztése
- természeti - környezeti helyi értékek leltározása, védelme és bemutatása
- környezetvédelmi referens /vagy szaktanácsadó/ alkalmazása
- operatív program és probléma-megoldó projektek kidolgozása, akcióterületek kijelölése, évekre lebontott cselekvési programok megfogalmazása
- környezet- táj- és természetvédelmi továbbtervezési (rekultivációs, rehabilitációs, stb.) feladatok részletes meghatározása és ütemezése
- környezeti megfigyelő rendszer kialakítása és monitoring célú alkalmazása, információs rendszer kiépítése és üzemeltetése.

A fenti feladatok egy része nem települési önálló feladat, hanem értelemszerűen kapcsolódik a kormányzati, ágazati feladatkörökhöz.

Ilyen típusúak alapvetően a megfigyelőrendszerrel, monitoringgal kapcsolatos témakörök, továbbá a pénzügyi alapok biztosítása, amely csak kisebbrészt oldható meg helyi forrásokból.

A helyi adatgyűjtésre, rendeletalkotásra és kommunikációra vonatkozó feladatsorok viszont elsődlegesen települési önkormányzati kompetenciába tartoznak.

Az egyes szakági fejezetek végén megadtuk a szerintünk környezetvédelmi szempontból legfontosabb teendők javaslatait, ezek közt szerepelnek operatív típusú, konkrét javaslatok is. Ezek prioritási sorrendjét az egyes évekre lebontott *cselekvési programok* kialakításánál kell majd helyben eldönteni, annak függvényében, hogy mely problémák megoldására tud az önkormányzat áldozni, illetve mely problémák megoldására lehet külső forrásokat bevonni.

A döntés meghozatalában segíthetnek az évről évre megjelenő *pályázatok*. Érdemes a pályázati kiírásban szereplő célokat összevetni a programban javasoltakkal, és a legkedvezőbb feltételek mellett pályázni az elérhető forrásokra.

Tovább kell erősíteni az önkormányzat és a helyi civil szervezetekkel, illetve a környezetvédelmet pedagógiai programjába beépítő iskolával a kapcsolatot. Ez szolgálhatja egyrészt a község szűkebb környezetéről rendelkezésre álló információk bővülését, környezetvédelmét szolgáló akciók, programok szervezését (tavaszi nagytakarítás, szelektív hulladékgyűjtés stb.), másrészt a diákok (a jövő felnőttei) környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenysége későbbi környezetet óvó aktív magatartás alapjául szolgálhat.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a község környezetvédelmi szempontból viszonylag kedvező helyzetben lévőknek minősíthető.

A település megismert környezeti állapota alapján rögzíthető, hogy döntően két fő irányt lehetett meghatározni a környezetvédelmi program célkitűzései között. Az egyik irány a meglévő környezeti állapot pozitív elemeinek fenntartása, biztosítása annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a településfejlesztés elképzeléseit ne akadályozza, hanem elősegítse. A másik fő iránynak tekinthető a lokális környezeti problémák megoldása, mérséklése.

A program időtávlatából adódóan rövid- és középtávú feladatokat fogalmaz meg, a hosszabb távlatra csak kitekintést nyújt. Ezért a program célkitűzései alapvetően rövid- és középtávú célok. A TKP-ban ismertetett **stratégiai célok** tematikusan rendezett felsorolása:

Környezetvédelmi fejlesztési – intézkedési célok:

- Egészséges ivóvíz helyi bázison történő biztosítása, a víz és szennyvíz vezetékek rendszeres karbantartása, a vízmű és a szennyvíztisztító telep szükséges fejlesztéséhez való hozzájárulás
- Csapadékvíz elvezető rendszer karbantartása és korszerűsítése, a belvizes területek rendezése
- A hulladékgazdálkodási rendszer korszerűsítése, a szelektív gyűjtési kör bővítése, a lakossági hulladék veszélyes hulladék tartalmának csökkentése
- Differenciált úthálózati fejlesztés, - tehermentesítés, útkorszerűsítés, köztisztaság fejlesztése
- Közlekedési kommunális (vendéglátási - szolgáltatási) zajterhelés csökkentése és lokális levegőminőség javítás
- Telephelyi (ipari és mezőgazdasági) lokális környezetterhelési kibocsátások csökkentése, védelem biztosítása.

Környezetvédelmi szabályozási célok:

- A helyi környezeti állapot összehangolt, folyamatos szabályozása, környezetvédelmi célú határozat- és rendeletalkotás
- A településfejlesztési és rendezési tervek, koncepciók környezetvédelmi megfeleltetése
- A környezetvédelmi szabályozások előírásainak betartatása és ellenőrzése, környezeti kontroll biztosítása
- A belterület környezetvédelmi és közlekedési struktúrájának fokozatos átalakítása a csendvédelmi övezeti rendszer kialakításával.

Zöldfelületi - természeti környezeti célok:

- Táji - természeti értékek nyilvántartásba vétele, megőrzése
- Természeti területek megőrzése, természet-megőrzési stratégia kialakítása, vizes élőhelyek fenntartása, helyi védettségű természeti területek meghatározása
- Zöldfelületi rendszer - községi parkok, kertek, zöldsávok – állapotfenntartása és fejlesztése
- Tájfenntartó gazdálkodási módok ösztönzése a mező- és erdőgazdálkodásban, a zöldfelület gazdálkodásban.

Épített környezet védelmi célok:

- Építészeti (műemléki) értékek megőrzése, felújítása
- Településképi, utcaképi értékek megőrzése, felújítása
- Településgondozás: településtisztaság, rendezettség biztosítása.

Környezeti tudatformálási célok:

- Környezeti és egészségügyi állapotra vonatkozó adatok megismerése és megismertetése
- Helyi értékek megismertetése
- Környezeti információs infrastruktúra kialakítása és működtetése.

*A fenti környezetvédelmi célok megvalósítása érdekében számos **stratégiai javaslatot, intézkedést** foglalmaznak meg a TKP szakági fejezetei. Ezeket alább összefoglaljuk és egyben kiegészítjük néhány **operatív javaslattal**.*

1., TELEPÜLÉSI ÉS TERMÉSZETI KÖRNYEZET VÉDELME, ZÖLDFELÜLET GAZDÁLKODÁS – témakörben:

Közterületek rendezettsége, tisztasága

A közterületek fenntartása, tisztántartása a porkeletkezés csökkentése, a település klimatikus és átszellőzési viszonyainak javítása, valamint vizuális – esztétikai megjelenésének javítása érdekében is szükséges. A parkokban, utcai zöldsávokban a zöldhulladék folyamatos összegyűjtését különösen levélhullás idején meg kell szervezni. Ugyancsak meg kell szervezni az egyéb módokon összegyűjtött hulladékok elszállítását. A település arculatának megítélése szempontjából az útpadkákat, árkokat rendszeren kaszálni kell, a köztisztaság érdekében indokolt az utcai hulladékgyűjtő edényzetek számának növelése, a

jelenlegi gyűjtőedényzet számának mintegy kétszeresére lenne szükség. A közterületi (településszéli) illegális hulladéklerakásokat fel kell számolni.

Településszépítési, rendezési programok és akciók

A település lakhatóbbá, arculatának rendezettebbé és színesebbé tétele, valamint a lakosságnak a környezetvédelmi kérdésekbe történő bevonása érdekében településszépítő programok, akciók indítása, illetve folytatása szükséges. Ezek során tiszta, virágos, egészséges falvak mozgalmához való csatlakozás, illetve saját kezdeményezésű programok, versenyek meghirdetése a résztvevők megfelelő támogatásával biztosítandó:

- a köztisztaságot és a rendezett településképet szolgáló akciók és mozgalmak („Tiszta udvar rendes ház”, „Virágos település”, stb.) fenntartása mellett új elemként javasolt az utcafásítási program - „Rendezett - parkosított utca” és/vagy „Egy Család Egy Fa” cím/akció bevezetése - ezekhez kedvezményes növényvásárlási lehetőség biztosítása.
- a játszóterek előírásoknak megfelelő felújítása és átalakítása; belterületi, hulladékterületek parkosítása, virágosítása, zöldsávok kialakítása.

Parkosítás, zöldfelület növelés és karbantartás

- Közterület rehabilitációk: térrendezés, a növényállomány rendszeres frissítése, kertépítészeti ütemterv készítése a zöldfelületek karbantartására és növelésére,
- terek, járdák, parkolók felújítása, parkosítása, - a leromlott állapotú zöldfelületek gyakorlati megújítása

Egyedi fák, fasorok védelme

- sorfák pótlása, fasorok többszintes utcai zöldsávokká fejlesztése (cserjetelepítéssel), illetve a zöldfelületi kapcsolatok kialakítása a nagyobb összefüggő zöldterületek között, fás területek, különálló fák gondozása, pótlása.

Természeti területek fejlesztése, természeti értékmegőrzés

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 36. §. (3) szerint valamennyi védett természeti területre – az ott tevékenységet folytatókra kötelező erejű – kezelési tervet kell készíteni. Az önkormányzat kompetenciája a helyi védettségű területekre áll fenn, de célszerű a kezelés terveket legalább ajánlás szinten megfogalmazni – a természetvédelmi hatóság bevonásával – az ökológia hálózatokhoz tartozó területekre is, a földtulajdonosok, a helyi lakosok tájékoztatása és orientálása érdekében.

Vizes élőhelyek védelme

A külterületen lévő mélyfekvésű, belvíz veszélyes területek rendezése során szükséges az ökológiai szempontok figyelembe vétele, a természeti értékek megóvása is. A mélyfekvésű területek különösen veszélyeztetettek az illegális hulladéklerakások, szennyezések szempontjából ezek megakadályozása a területek folyamatos ellenőrzésével, tisztántartásával szükséges.

2-3. A CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS, VÍZELLÁTÁS – SZENNYVÍZ ELVEZETÉS – témakörben:

Csapadékvíz gazdálkodás, csapadékvíz elvezető rendszer

A csapadékvíz- és szennyvízelvezetés elválasztott rendszerben történik. A csapadékvíz elvezető – illetve szikkasztó rendszer kiépítése csaknem teljes, kiépítését – a település növekedését is követve - teljessé kell tenni. A felszíni vízelvezetés megoldandó feladatai:

- Csapadékvíz elvezetők és tározók (szikkasztók) rendszerének kialakítása és fenntartása, a területi adottságoknak megfelelően.
- Megfelelő árokrendszer kialakítása azokon az ingatlanokon, ahol a felszíni vízelvezető rendszer nem megfelelő kiépítése a talaj és rétegvíz megemelkedéséhez vezethet, a belvívveszély csökkentése.
- A meglévő árkok kiépítésének felülvizsgálata, kocsibejáróknál az átereszek megfelelőségének vizsgálata, tisztítása, az eltömődések felszámolása.
- A csapadékvíz összefolyó rácsoknál időszakosan tapasztalható bűzhatás okának kivizsgálása, az illegálisan bekötött szennyvizek leválasztása.
- Megfelelő ütemtervet kell kidolgozni a csapadékvíz elvezető-rendszerek karbantartására (kaszálás, medertisztítás, személtávolítás). Meg kell oldani a csapadékvíz-elvezető rendszerek medertisztításából kikerülő iszapok és hulladék környezetkímélő elhelyezését.
- A külterületi utak, dűlők melletti árkok tisztítását és karbantartását, kaszálását rendszeresen biztosítani szükséges, hogy az árkok valódi befogadóként funkcionálhassanak.
- A várhatóan egyre súlyosbodó környezeti problémák (szélsőséges csapadékvízviszonyok, belvív) elkerülése miatt szükség van a *felszíni vízelvezetési koncepció kidolgozására*. Ennek okán el kell készíteni egy *intézkedési tervet*, amely a megoldandó feladatok ütemezésével, a feladat végrehajtás pénzügyi vonzatának, finanszírozási alternatíváinak feltüntetésével.

Felszíni vizek védelme

- A település érzékeny vízminőség-védelmi területi besorolása²⁰ indokolja, mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek megkívánt védelmét, a település teljes körű csatornázásának megvalósítását.
- A felszíni vizek terhelésének csökkentésére a téli sózás nem kívánt hatásainak elkerülésére sokkal jobb megoldást nyújtanak az alternatív csúszásmentesítő anyagok. (A célnak megfelel a homok, a sóder, a természetesen lebomló faforgács, és kőzúzalék.)

A vízellátás biztonságának növelése (Ivóvíz hálózat karbantartása)

- Az ivóvíz vezetékhálózat folyamatos karbantartása, tisztítása, felújítása szükséges.
- A vízszolgáltatás biztonsága, a csőtörések és a hálózati veszteségek csökkentése érdekében szükséges az elöregedett, korszerűtlen csőrendszerek rekonstrukciója, illetve a sérült szakaszok cseréje.
- A hálózat folyamatos karbantartása mellett célszerű a csőrendszer általános felülvizsgálata keretében rekonstrukcióját megtervezni, évenként ütemezni és folyamatosan végrehajtani. A vízellátó rendszer biztonsága érdekében az AC nyomócsövek folyamatos cseréjét, évenkénti ütemezéssel szükséges előírni.

Szennyvízcsatornák állapotának felmérése és karbantartása

- A szennyvízhálózatok állapota általában megfelelő, de a dinamikus terhelésnek kitett, nyomás alatti csőanyagoknál előfordulhat a repedéses meghibásodás, továbbá a csőkötéseknél a tömítetlenség, ami a talajvízállástól függően szivárgási problémát okozhat. (A szivárgási folyamatok nagy környezeti kockázattal járnak, megelőzésére külön gondot kell fordítani. A rendszerbe kerülő idegen anyagok a szennyvíztisztító működésében okozhatnak problémát, valamint megnövelik a tisztítandó szennyvízmennyiséget. Hasonló gondot okoz a szennyvízcsatorna-hálózat

²⁰ 219/2004. (VII. 21.) Kormány rendelet 2. számú melléklete alapján

szabálytalan bekötéseinek és az akna fedlapokon keresztül bejutó csapadékvíz. A környezetbe kerülő szennyvíz pedig a talajt és a talajvizet szennyezi.)

- A szennyvízcsatornák állapotának felmérése és karbantartása program keretében 5 éves időszak alatt teljes egészében fel kell mérni a csatornák állapotát. A csatornák karbantartását évenkénti ütemezéssel kell előirányozni.

Szennyvízcsatornára való rákötés erősítése, szennyvíztisztító telep bővítése

- A település csatornázottságának mértéke kedvező, de környezetvédelmi céljai között szerepel a csatornázottság mértékének növelése, a kiépített csatornára való rákötést szorgalmazni kell.

- A térségi vízvédelmi követelmények megkívánják a szennyvizek magas fokú tisztítását. Ennek megfelelően kell végezni a szennyvíztisztító folyamatos karbantartása és korszerűsítése.

4. A HULLADÉKGAZDÁLKODÁS – témakörben:

Hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálata

A hulladékgazdálkodási törvény a hulladékgazdálkodás szervezése keretében a települési önkormányzatok számára kötelezővé tette települési hulladékgazdálkodási tervek elkészítését. (A hulladékgazdálkodási törvény lehetőséget nyújt arra, hogy az egy körjegyzőséghez tartozó vagy hulladékgazdálkodási feladataikat társulásban vagy más módon közösen ellátó települési önkormányzatok **közös hulladékgazdálkodási tervet készíthessenek**.) A törvényi előírások teljesítése érdekében 2008-ban lejárt hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálatát a jogszabályoknak való megfelelés érdekében záros határidőn belül el kell készíteni.

A hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése

A korszerű hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése az alábbiakat foglalja magában:

- a korszerű hulladékgyűjtés fejlesztése, különös tekintettel a szelektív hulladékgyűjtési rendszer kiépítésére (az alábbi alkotóelemek tekintetében: papír, műanyagok, fémek, üvegek, biológiailag lebontható és veszélyes hulladékok);

- korszerű hulladékudvar és gyűjtőszigetek létrehozása és üzemeltetése - cél, hogy a települési hulladék és veszélyes komponensei is külön kerüljenek gyűjtésre és részben másodnyersanyagként való felhasználásra (a jogszabályi normák alapján 1.000 lakosonként 1 db négy rekeszes gyűjtőszigetet kell kialakítani, azonban a település jellege miatt elegendő jelenleg 2 db gyűjtősziget fenntartása. A harmadik szigetet a lakóterület 405-ös úttól d-re történő kibővítése „Hartyánliget” után indokolt kialakítani). A szigeten szelektíven gyűjtött anyagokat elkülönítve kell elszállítani és előkészíteni az újrahasznosításra /üzemeltetői feladat!;

- a házilag nem komposztált (főleg közterületi) zöldhulladék begyűjtése és (helyi vagy dabasi) komposztálóra szállítása;

- a jogszabályi előírásoknak megfelelő nyilvántartási rendszer²¹ üzemeltetése;

- ismeretterjesztés, szemléletformálás a hulladéktakarékos eljárások és életmód elterjesztése érdekében --- a térségi hulladékgazdálkodási rendszer keretében.

²¹ A hulladékgazdálkodási adatok gyűjtéséről és nyilvántartásáról szóló 164/2003. (X.18.) Korm. Rendelet szerint

Hulladékártalmatlanítással összefüggő rekultivációs és rehabilitációs feladatok

Egyrészt az illegális hulladéklerakások felszámolása és az elszennyezett, rekultiválása, másrészt a felhagyott szeméttelep rekultiválása és újrahasznosítása.

- Fokozott, és folyamatos ellenőrzéssel meg kell akadályozni az illegális lerakásokat. Szankcionálni kell (jegyzői hatáskör) az elhagyott hulladékok tulajdonosát, vagy annak hiányában a terület tulajdonosát. Megfelelő költségvetési keret elkülönítése ajánlott.
- A felhagyott hulladéklerakóhely területének rehabilitációja: tereprendezése és erdősítése. Az illetékes hatóságokkal egyeztetve a hulladéklerakóhely környezetvédelmi jellegű felülvizsgálatát el kell végezni és a felülvizsgálat eredményét figyelembe kell venni a rekultiváció és az újrahasznosítás tervezése és kivitelezése során.

5. A LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELEM, ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM – témakörben:

Légszennyezés csökkentése forgalomszabályozással és az utak pormentesítése

- a gépjárműforgalom lehetőség szerinti visszaszorítása a levegőminőség javítása érdekében. Csökkentett forgalmú övezetek kialakítása, közlekedésszervezési intézkedésekkel (l. még: helyi forgalomszabályozás).
- a szálló por csökkentését szolgálja a forgalom által jelentősebben igénybevett útszakaszok felsőpréssel, illetve locsolással történő pormentesítése. A tisztítási gyakoriság márciustól októberig hetente legalább 1 alkalommal.

Belső úthálózat tehermentesítése

- a település közúti teherforgalmának elkerülő nyomvonalon történő átvezetése csökkentené a környezeti terhelést. A hosszútávú programok között kell szerepeltetni a belterületi forgalmi út rendezési terv szerinti kiváltását;
- a belterület zónásításával csökkentett forgalmú tömbök, utcák jelölhetők ki;
- a helyi gépjármű forgalom csökkentésének további lehetséges módja a kerékpáros közlekedés támogatása, melyhez elengedhetetlen a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása.

Allergén gyomnövények gyérítése

- az allergén gyomnövények önkormányzati irtási, gyérítési kötelezettsége kizárólag a tulajdonában álló kül- és belterületi ingatlanokra vonatkozik, beleértve az önkormányzati tulajdonú mezei utak, árkok melletti sávokat is. Az előírányzott tevékenység legalább évi háromszori kaszálás és gyomirtás;
- a nem önkormányzati tulajdonú területek vonatkozásában a felügyelet, ellenőrzés, szükség szerint jegyzői felszólítás és bírságolás alkalmazása szükséges. Közegészségügyi szempontból is fontos a földtulajdonosok rábírása jókarban tartási kötelezettségeik teljesítésére. (Az ellenőrzés a földvédelmi és közegészségügyi hatóságok feladata.)

Diffúz légszennyezés csökkentése

A diffúz légszennyezés csökkentésére az alábbi intézkedések javasoltak:

- A porszennyezés elkerülése, csökkentése érdekében a szállító járműveket folyamatosan le kell takarni (ponyvázás), az ellenőrzéshez a rendőrség és a közlekedési felügyelet segítségét kell kérni.

- Az ipari és kereskedelmi létesítmények porszenyvezését a telekhatárra telepített zöldnövényzettel is mérsékelni kell.
- Az építési-bontási munkák, az építkezési telephelyek porszenyvezését csökkenteni kell rendszeres takarítással, fedéssel (takarással) és szükség szerint locsolással.
- Intézkedni kell arra vonatkozóan, hogy az avar és kerti hulladékok égetése csak a tilalmi időszakokon kívül történhessen. A szabálytalan égetéseket ellenőrizni és szankcionálni kell. Népszerűsíteni kell a biológiailag lebomló anyagok szelektív gyűjtését, komposztálással történő ártalmatlanítását.

Közlekedési zaj csökkentése

Újhartyán közlekedési helyzetét döntő módon meghatározza, hogy a településen országos főútvonal nem halad keresztül, de a belterület közelében húzódik az M5 autópálya, illetve a 405 sz. főút ~ 2 - 2 km-es szakasza.

Ezen kívül a forgalmi útja is viszonylag jelentős forgalmat bonyolít. A település zajhelyzetét, az akusztikai komfortfokozatát döntő módon a közúti közlekedés határozza meg, de érzékelhető a polgári légiforgalom zavaró hatása is.

- forgalommentes övezetek kialakítása nem indokolt, a terhelés és a település nagyságrendje miatt, de létrehozható egy, a településszerkezeti – közlekedéshálózati adottságoknak megfelelő csendvédelmi zónarendszer, amelyen belül csillapított forgalmú övezet(ek) is kijelölhetők.

- a jelentősebb forgalmi zajjal terhelt területek esetében meg kell vizsgálni azok funkcióváltási lehetőségét annak érdekében, hogy a kevésbé érzékeny, szolgáltató létesítményekkel történő árnyékolással mérsékelni lehessen a zajterhelést;

- az autópálya zaj- és rezgésterhelésének csökkentése érdekében elvégzett vizsgálat és tanulmány²² alapján közép– illetve hosszútávon mintegy 600 m hosszú zajgátló védőfal megépítése szükséges; addig is megfontolandó a határoló utak sebességkorlátozásának (M5: 100-110 km/ó max., 405: 70 km/ó max.) kezdeményezése;

- az önkormányzati tulajdonú épületek esetében a forgalmasabb útszakaszok mentén a környezeti zajterhelési határérték túllépés kompenzálására a meglévő, és megmaradó (lakó)épületek, egészségügyi oktatási, művelődési intézmények homlokzati szerkezeti elemeinek felújításával, a nyílászárók fokozott hanggátlásúvá történő átalakításával kell biztosítani a belső téri zajterhelési határértékek teljesülését.

Kommunális, szolgáltatói zaj csökkentése

Az elmúlt 10-20 év tendenciájaként Újhartyánban is megfigyelhető a lakóterületeken a kis- és magánvállalkozások elszaporodása mind a vendéglátó, mind a szolgáltató szakterületeken. Ezek zajhatása a közvetlen környezetüket zavarhatja, még akkor is, ha a zajterhelési határértékek betartásra kerülnek.

E lokális zavaró hatások elsősorban védett időszakok kijelölésével, a nyitva tartás illetve a használati mód korlátozásával csökkenthetők.

A zaj-és rezgésvédelem helyi szabályozásáról szóló Önkormányzati rendelet magalkotása szükséges, amelyben a fenti korlátozásokról is rendelkezni kell, továbbá konkretizálható a csendvédelmi övezeti rendszerre vonatkozó javaslat is.

²² Újhartyán M5 autópálya ... Zajvédelmi szakvélemény: Vibrocomp Kft, Bp. 8/2010.

6. A HELYI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉS – témakörben:

Forgalomszervezés

A környezetterhelési helyzet javítása érdekében a közlekedési hálózat fejlesztését úgy kell meghatározni, hogy a települést áthaladó forgalom a lehető legkisebb károsító hatást jelentse. Ennek érdekében az átmenő forgalmat a jelenleginél nagyobb arányban kell külterületen átvezetni.

Az egyéb forgalomszervezésre vonatkozó javaslatok:

- védett lakóövezetek kijelölésével a lakóutcákban súlykorlátozás, a járművek sebességének és zajterhelésének csökkentése,
- parkolási lehetőség biztosítása a központban, a közintézmények közvetlen környezetében, illetve a főutca mentén,
- az autóbuszos tömegközlekedés (menetrendjének) minél jobb összehangolása a lakossági közlekedési igényekkel.

Úthálózat fejlesztés

- az északkeleti elkerülő út szakasz távlati kialakítása,
- a kerékpár közlekedés feltételeinek javítása, kerékpárút és kerékpáros sávok létesítése, a lakosság körében a kerékpáron való közlekedés népszerűsítése. Célszerű lenne ennek publikálásába bevonni a városban működő civil szervezeteket is.

7. AZ ENERGIAELLÁTÁS – témakörben:

A környezettudatos energia felhasználás népszerűsítése érdekében rendszeres tájékoztatást kell nyújtani a lakosságnak, minden formában. Különösen célszerű felhívni a potenciális felhasználók körében a figyelmet az energia - racionalizási, - hatékonysági és – takarékosági pályázatokra, valamint az alternatív energiaforrások kihasználásának lehetőségeire.

- energiatakarékos berendezések alkalmazása, a közvilágítástól a temperáló berendezésekig, minden téren,
- az épületek hőveszteségének minimalizálása, szigetelés, magas hatékonyságú fűtési rendszerek alkalmazása,
- alternatív, újratermelődő energiaforrások hasznosítása.

8. A HAVÁRIA – témakörben:

- A közlekedésből adódó veszélyhelyzeti lehetőségek minimalizálása, helyi közlekedésbiztonsági intézkedések, akadálymentesítés,
- a belvízveszély kezelése, illetve elhárítása,
- a tűz- és robbanásveszélyes létesítmények előírt védőtávolságának és biztonsági előírásainak betartása,
- a havária veszélyek elhárításával foglalkozó dokumentumok folyamatos karbantartása, felülvizsgálata és személyi állomány képzése

A fentiekén túl továbbá számos szakterületen megfogalmazódtak a társadalmi, részben szubjektív feltételek biztosításának szükségességére vonatkozó igények is. Ezeket a környezeti nevelésre és tudatformálásra vonatkozó ajánlásokat foglalja össze az alábbi bekezdés.

A TUDATFORMÁLÁS, KÖRNYEZETI NEVELÉS – tekintetében:

Meg kell valósítani a környezeti ismeretterjesztés, szemléletformálás, tájékoztatás, oktatás - képzés tervét, amelybe javasolt a civil szervezetek bevonása az alábbiak szerint:

- szükséges a lakosság évenkénti legalább egyszeri tájékoztatása a település környezetvédelmi állapotáról szóló beszámoló keretében,
- az iskolai, sőt, már az óvodai tananyagban is tovább kell fokozni a helyspecifikus ismeretek oktatását, a települési környezeti értékek és problémák tudatosítását,
- az energia- és anyagtakarékosság, a szelektív hulladékgyűjtés előnyeit népszerűsítő tájékoztatókat, akciókat kell szervezni,
- a lakossági ismeretterjesztő kiadványok elérhetőségét minél szélesebb körben lehetővé kell tenni, a helyszíneket tájékoztató táblákkal kell ellátni,
- ajánlott őszi és tavaszi társadalmi településszépítő (hulladékgyűjtő, „lomtalanító”, növénytelepítő, stb.) kampányok rendszeres (évről évre ismétlődő) megszervezése.

A Képviselő Testület által elfogadott program végrehajtásának ellenőrzése szintén jelentős feladatot ad az Önkormányzat számára, mivel a teljesülés értékeléséhez a következő kérdésekre kell választ kapnia az előkészítőknél: a döntés megalapozása érdekében ki, mit, mikor és hogyan, milyen módon felügyel és ellenőriz.

A program végrehajtásának legfőbb szerve a Képviselőtestület, - illetve az általa felhatalmazott Polgármesteri Hivatal. Ebből adódóan a program végrehajtásának ellenőrzésére kizárólagosan a Képviselőtestület jogosult. Fő feladatai az ellenőrzés során a következők:

A PROGRAM ELLENŐRZÉSE

- a környezet állapotáról szóló éves beszámoló elkészítése és elfogadása;
 - a környezet állapotának éves értékelése magában foglalja-e a program végrehajtásának eredményeit;
- a helyi környezet- és természetvédelmi rendeletek végrehajtásának vizsgálata évente, az esetleges módosítási igények megfogalmazásával;
- az éves zárszámadás során a program tartalmának és a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök összhangjának vizsgálata;
 - annak vizsgálata, hogy a program elemei bekerülnek-e az éves költségvetésbe;
- a program időarányos teljesítéséről szóló kétéves jelentések megfelelnek-e a célkitűzésekben, illetve a feladatok meghatározása során rögzített közvetlen követelményeknek;

A program végrehajtásának ellenőrzését a mutatószámok, az ún. indikátorok biztosítják. Ezeket – figyelemmel a tervezési fázis ciklusára – célszerű évenként meghatározni, illetve felülvizsgálni és a kitűzött éves feladatokhoz rendelni. Az indikátorokkal szembeni követelményeket a következőképpen lehet összefoglalni:

- specifikusak – azaz ne általánosított kifejezések legyenek (pl. *csatorna* helyett konkrétan: *a felújított csatornaszakasz hossza*);
- mérhetőek legyenek (pl. a zajterhelés mértéke dB(A) hangnyomásszintben),

- elérhetőek legyenek – tehát ne kelljen további jelentős forrást igénybe venni a gyűjtésükhöz (pl. állami monitoring hálózat mintavételi helyei);
- relevánsak legyenek – azaz kizárólag az adott tevékenységet jellemezzék, mértékadó módon (pl. erdők telepítése, vizes élőhely kialakítása, stb.);
- időszerűek legyenek – vagyis az adott időszakra vonatkozó adatok ne jelentős késéssel álljanak rendelkezésre (pl. környezetminőségi adatok, KSH, stb.).

Az önkormányzati környezetvédelmi munkához kapcsolódó legfontosabb törvények és egyéb jogszabályok jegyzékét az *5. számú Jogszabályi függelék* tartalmazza.

A *Függelék* a TKP elkészítéshez felhasznált további hasznos forrásanyagokat foglalja magában.

A TKP FÜGGELÉKEI:

- 1. A környezetvédelmi szempontból releváns statisztikai adatok kigyűjtése és értékelése (források: Takarnet honlap: www.takarnet.hu, KSH honlap: www.ksh.hu, saját önkormányzati adatszolgáltatás)
 - 2. A TKP-hez készített kérdőíves lakossági adatfelvétel adatai és kiértékelése
 - 3. A környezetvédelemről szóló 4/2009 (IV. 08.) sz. ÖNK helyi rendelet másolata
 - 4. Pest Megye Önkormányzatának III. Környezetvédelmi Programja – összefoglaló
 - 5. A települési környezeti szempontból fontosabb környezetvédelmi jogszabályok listája (forrás: KDV-KTVF, Budapest 2010.)
-

1. sz. függelék:

A környezetvédelmi szempontból releváns statisztikai adatok kigyűjtése és értékelése

/L.: KÜLÖN FÁJLBAN /

2. sz. függelék:

A TKP-hez készített kérdőíves lakossági adatfelvétel adatai és kiértékelése

/L.: KÜLÖN FÁJLBAN /

3. sz. függelék:

A környezetvédelemről szóló 4/2009 (IV. 08.) sz. ÖNK helyi rendelet másolata

/L.: KÜLÖN FÁJLBAN /

4. sz. függelék:

Pest Megye Önkormányzatának III. Környezetvédelmi Programja - vázlatos összefoglaló²³

„Pest Megye környezetvédelmi feladatai összetettek, térségi és helyi ügyekben egyaránt segítenie kell a településeket. Ide tartozik például, hogy szakmai segítségnyújtást kell adni a helyi önkormányzatok környezetvédelmi döntés-előkészítési, döntéshozatali és monitoring/ellenőrzési funkciók támogatására, vagy például az önkormányzatok forrásbevonását kell elősegíteni. A megyei környezetvédelmi program éppen ezért két cselekvési szintet ír elő. Stratégiai programokat, amelyek a megye környezeti állapotának javítását, és megőrzését szolgáló fejlesztési feladatokat tartalmazzák. A másik cselekvési szint a programok végrehajtása intézkedések formájában. Pest Megye Önkormányzatának III. Környezetvédelmi Programja a következő stratégiai programokat javasolja:

- *Korszerű hulladékgazdálkodás.*

Intézkedés: Megyei hulladékgazdálkodási program kidolgozása.

- *Vízminőség komplex védelme.*

Intézkedés: Vízminőség-védelmi adatbázis létrehozása. Ráckevei (Soroksári)-Duna komplex környezeti fejlesztése.

- *Egészséges települési környezet.*

Intézkedés: Imissziós mérőhálózat bővítése és zajszennyezés monitoring hálózat kiépítése. Közlekedés átszervezése.

- *Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése és energiahatékonyság.*

Intézkedés: Pest Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása. Pest Megyei Bioenergetikai Klaszter létrehozása. A megyei és önkormányzati intézmények energiahatékonysági jellemzőinek javítása.

- *Helyi értékek védelme.*

Intézkedés: Naturparkok fejlesztése Pest megyében.

- *Fejlesztések finanszírozási feltételeinek javítása.*

Intézkedés: Megyei Környezetvédelmi Innovációs Alap létrehozása.

- *Társadalmi tudatformálás.*

Intézkedés: Környezettudatosság erősítése a megyében.”

²³ A Pest megyei önkormányzat honlapján közzétett vezetői összefoglaló alapján

5. sz. függelék:

A települési környezeti szempontból fontosabb környezetvédelmi jogszabályok listája²⁴

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény.
 - A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény.
 - Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény.
 - A Pest Megye Területrendezési Tervéről szóló 21/2006. (IX. 8.) Pm.sz. rendelete.
 - A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény.
 - A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény. A tervek készítése során különösen figyelemmel kell lenni a törvényben meghatározott önkormányzati feladatokra (21-24. 27-28. §), a jegyző hulladékgazdálkodási feladat- és hatásköréről szóló 241/2001. (XII. 10.) Korm. rendeletre, valamint a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet rendelkezéseire. Figyelembe kell venni továbbá a hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet, az építési és bontási hulladékok kezelésének részletes szabályairól szóló 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet, valamint a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet előírásait, továbbá a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól szóló 5/2002. (X. 29.) KvVM rendeletet, a biohulladék kezeléséről és komposztálás műszaki követelményeiről szóló 23/2003. (XII. 29.) KvVM rendeletet, és az állati hulladékok kezelésének és a hasznosításukkal készült termékek forgalomba hozatalának állategészségügyi szabályozásairól szóló 71/2003. (VI. 27.) FVM rendeletet.
 - A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet. Tájékoztatjuk a Tisztelt Polgármesteri Hivatalt, hogy ezen Korm. rendelet szerinti felszín alatti víz szempontjából meghatározott érzékenységi besorolást a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete tartalmazza. A felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelet rendelkezik. A tervek készítése során figyelembe kell venni továbbá a felszín alatti víz és földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről szóló 10/2000. (VI. 2.) KöM-EüM-FVM-KHVM együttes rendeletet. Felhívjuk a figyelmet, hogy a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 44. §-a megváltoztatta az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 2. számú mellékletének 4.4. Víz- és Talajvédelem címszó alatti jelkulcsát.
 - A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet.
 - A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló, többször módosított 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet. A 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 7. §-ban meghatározottak alapján a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet, illetve annak 1. és 2. számú melléklete tartalmazza a terület légszennyezettségi zónába való besorolását. A felosztás értelmezése a 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 4. számú mellékletében, illetve a 17/2001. (VIII. 3.) KöM rendelet 1. és 2. számú mellékletében található.
 - A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet, illetve a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet.
- továbbá a vízszennyezési határértékekről is rendelkező 28/2004.(XII.25.) KvVM rendelet, valamint a teljeskörűen fel nem sorolt természetvédelmi jogszabályok közül a Natura2000-es területekről szóló 275/2004.(X.8.) sz. Kormányrendelet.²⁵

²⁴ kivonat a KDV-KTVF Újhartyán településrendezési terv előkészítéséhez adott adatszolgáltatása alapján

²⁵ a levegő védelmi jogszabályok közt felsorolt 21/2001-es Korm.rend időközben hatályon kívül került